

ΜΑΘΗΜΑ XVI, ΜΑΘΗΜΑ XVIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Nostri, postquam pila in hostes misērunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt.

β) Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική, από το πρώτο απόσπασμα, το χωρίο: «Repente post tergum ... interficitur;» και, από το δεύτερο, το χωρίο: «Ubi Hercules... coepit».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να αντιστοιχίσετε τους όρους (στήλη Α) με τον γραμματικό χαρακτηρισμό τους (στήλη Β). Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
a. Nostri	1. Ουσιαστικό ε' κλίσης, θηλυκού γένους
b. pila	2. Επίθετο γ' κλίσης, ουδετέρου γένους
c. rem	3. Αναφορική αντωνυμία
d. equitātus	4. Ουσιαστικό β' κλίσης, ουδετέρου γένους
e. militaria	5. Ουσιαστικό γ' κλίσης, θηλυκού γένους
f. viribus	6. Επίθετο β' κλίσης, θηλυκού

	γένους
g. quosdam	7. Κτητική αντωνυμία α΄ προσώπου για πολλούς κτήτορες
h. caudis	8. Ουσιαστικό γ κλίσης, αρσενικού γένους
i. boum	9. Επιθετική αόριστη αντωνυμία
j. infesto	10. Ουσιαστικό α΄ κλίσης, θηλυκού γένους
	11. Ουσιαστικό δ΄ κλίσης, αρσενικού γένους
	12. Επίθετο β΄ κλίσης, αρσενικού γένους

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Να εντάξετε τις παρακάτω λέξεις στον πίνακα που ακολουθεί:

postquam, Repente, magna, in, excitātus

επίρρημα	πρόθεση	μετοχή	επίθετο	σύνδεσμος

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους των παρακάτω προτάσεων στον αντίθετο αριθμό.

- I. eis equites occurrunt
- II. postquam boum vestigia foras versa vidit

(μονάδες 9)

Γ.2.β. Το Fit είναι ενεστώτας του ρήματος fio.

Να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι του ρήματος (μονάδες 3), το απαρέμφατο μέλλοντα (μονάδα 1), το γερονδιακό (μονάδα 1) και το α΄ ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα στην άλλη φωνή (μονάδα 1).

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVI , ΜΑΘΗΜΑ XX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legāti mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci. Ipse pro castris consēdit; eo duces producuntur. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

β) Claudius quinquagesimo anno aetātis suae imperium cēpit mirabili quodam casu. Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Fit magna... proiciuntur» και το «Paulo post ...animadvertit» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε λέξη:

magna: γενική ενικού στο συγκριτικό βαθμό στο ίδιο γένος

fugā: ονομαστική πληθυντικού

signa: αφαιρετική ενικού

die: δοτική στον άλλο αριθμό

Ipse: αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

mirabili: αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

quodam casu: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

rumōre: γενική πληθυντικού

eius: γενική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

(μονάδες 10)

Γ.1.β. Αντιστοιχίστε τις λατινικές λέξεις της Α' στήλης με τη γραμματική τους αναγνώριση στη Β' στήλη. Για τον ακριβέστερο εντοπισμό του γραμματικού τύπου που ζητείται, να

λάβετε υπόψη σας, όπου το κρίνετε αναγκαίο, τη συντακτική λειτουργία του στο εξεταζόμενο κείμενο. Στη Β' στήλη τρεις (3) χαρακτηρισμοί περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
i. dux	a. αιτιατική πληθυντικού
ii. hostium	b. δοτική πληθυντικού
iii. civitātes	c. κλητική πληθυντικού
iv. suae	d. γενική πληθυντικού
v. foribus	e. δοτική ενικού
	f. ονομαστική ενικού
	g. γενική ενικού
	h. ονομαστική πληθυντικού

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. «Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit»: στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τα ρήματα και τις μετοχές και να τα/τις μεταφέρετε στο β' πληθυντικό στην υποτακτική, διατηρώντας τον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή.

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε ρηματικό τύπο:

comprehenditur: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

referuntur: το απαρέμφατο του Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

discēdunt: η γενική ενικού της μετοχής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

tradi: το γ' πληθυντικό στην υποτακτική Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή στο αρσενικό γένος

consēdit: το α' πληθυντικό οριστικής Ενεστώτα στην Παθητική φωνή

proiciuntur: γ' ενικό στην οριστική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

recesserat: β' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού στην παθητική φωνή

exterritus: απαρέμφατο Ενεστώτα Παθητικής Φωνής, απαρέμφατο Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής

prorepsit: γ' πληθυντικό στην προστακτική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVI, ΜΑΘΗΜΑ XVII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Nostri, postquam pila in hostes misērunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur.

β) Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Repente ... comprehenditur» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Hi ... perturbabantur».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτούν οι τύποι που ζητούνται για κάθε αντωνυμία.

nostri: γενική ενικού θηλυκού γένους

eis: ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους

suum: αφαιρετική ενικού θηλυκού γένους

horum: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους

qui: δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους

(μονάδες 5)

Γ.1.β. Να μεταφέρετε τις παρακάτω συνεκφορές στην ίδια πτώση του αντίθετου αριθμού:

magna caedes, suum fatum, familiaribus suis, commune periculum, rei militaris

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ.2.α. occiditur: Να σχηματίσετε τις μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος στην αντίθετη φωνή λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

(μονάδες 5)

Γ.2.β. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε ρηματικό τύπο:

miserunt: απαρέμφατο Παρακειμένου και γ' ενικό οριστικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

cernitur: γ' ενικό οριστικής Παρατατικού και στις δύο φωνές

fit: απαρέμφατο Ενεστώτα και Παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

poterant: απαρέμφατο Ενεστώτα και α' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού

miserabantur: μετοχή Μέλλοντα και Παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVII, ΜΑΘΗΜΑ XXI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur.

β) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Alius aliā de causā ... perturbabantur.» και «Quod illic appensum ... rogātus reversus est.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να εντοπίσετε στα αποσπάσματα α. και β. όλα τα ουσιαστικά ουδετέρου γένους, ανεξάρτητα από την κλίση στην οποία ανήκουν, να τα καταγράψετε και να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό (εφόσον διαθέτουν).

(Μονάδες 11)

β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

suum: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο θηλυκό γένος

qui: τη δοτική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

is: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

hoc: την αφαιρετική του ενικού αριθμού στο αρσενικό γένος

(Μονάδες 4)

(Μονάδες 15)

Γ.2.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο):

discedere: τον ίδιο τύπο στη μέση φωνή

cupiēbat: το β' πληθυντικό της οριστικής του μέλλοντα στη μέση φωνή

remanēbant: το γ' ενικό της οριστικής και της υποτακτικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή

poterant: το β' ενικό της υποτακτικής του παρατατικού

querebantur: το απαρέμφατο του μέλλοντα

miserabantur: την αιτιατική του σουπίνου

obsignabantur: το β' πληθυντικό της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

habebantur: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού στην ενεργητική φωνή

(Μονάδες 9)

β. secūtus est: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XX, ΜΑΘΗΜΑ XXIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Claudius quinquagesimo anno aetātis suae imperium cēpit mirabili quodam casu. Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur.

β) Scibōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scribōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Claudius quinquagesimo anno ... eum latentem adgnōvit;» και «Scibōniānus arma in Illyrico ... ut simul imponerētur.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. «Claudius quinquagesimo anno ... animadvertit;»: Στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις αντωνυμίες (μονάδες 5) και να τις μεταφέρετε στο ίδιο γένος ή πρόσωπο στον άλλον αριθμό (μονάδες 5).

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

mirabili: την ίδια πτώση και γένος στον άλλον αριθμό

casu: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

nomen: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

caedis: την αφαιρετική του ενικού αριθμού

commilitōnes: τη δοτική του ενικού αριθμού

(Μονάδες 5)

(Μονάδες 15)

Γ.2.α. trahebatur: να αναγνωρίσετε γραμματικά το ρήμα (μονάδα 1) και να το μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και φωνή στους υπόλοιπους χρόνους (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο) (μονάδες 5).

(Μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

animadvertit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο στον ίδιο χρόνο, έγκλιση και φωνή

adgnōvit: το απαρέμφατο στον ίδιο χρόνο και φωνή

salutāvit: το ίδιο πρόσωπο, στον ίδιο αριθμό, χρόνο και φωνή στην υποτακτική

adduxit: το β' πληθυντικό πρόσωπο στον ίδιο χρόνο και έγκλιση στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το γένος του υποκειμένου)

moverat: τη γενική ενικού του γερονδίου

fuerat: το γ' ενικό πρόσωπο της προστακτικής μέλλοντα

orābat: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

imponeretur: το ίδιο πρόσωπο και αριθμό, στην ίδια έγκλιση και φωνή στον ενεστώτα

secūta est: το απαρέμφατο του μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

(Μονάδες 9)

(Μονάδες 15)

ΜΑΘΗΜΑ XVII , ΜΑΘΗΜΑ XIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditī in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militātris periti habebantur, perturbabantur.

β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Hi neque ... perturbabantur» και «Eum clari ... interfectus est» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στα αποσπάσματα «Marco Tullio Cicerōne... coniurāvit» και «Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά (εκτός των κυρίων ονομάτων) (μονάδες 3), να τα αναγνωρίσετε ως προς την κλίση (0,25 μονάδες) και το γένος (0,25 μονάδες) (συνολικά μονάδες 3) και να γράψετε την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού (μονάδες 3), συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα.

Ουσιαστικό	Κλίση-Γένος	Αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού

(μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, σχηματίζοντας τον σωστό τύπο στους άλλους βαθμούς σύγκρισης του επιθέτου, λαμβάνοντας υπόψη το γένος και τον αριθμό.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
periti		
		nobilissimi
		pravissimi

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. «Horum vocibus ac timōre paulātīm etiam ii, qui rei militātris periti habebantur, perturbabantur». «Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt». Στις προαναφερόμενες περιόδους λόγου να εντοπίσετε τα ρήματα (μονάδες 2,5) και να σχηματίσετε το γ' πληθυντικό πρόσωπο στην προστακτική Μέλλοντα, στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος (μονάδες 2,5), συμπληρώνοντας τον παρακάτω πίνακα.

Ρήμα	γ' πληθυντικό πρόσωπο στην Προστακτική Μέλλοντα

(μονάδες 5)

Γ.2.β. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.

Ρήμα	Μετοχή Ενεστώτα στη γενική ενικού	Απαρέμφατο Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή
tenēre		
abditī		
miserabantur		
perturbabantur		

consecūti erant		
-----------------	--	--

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVII, ΜΑΘΗΜΑ XVIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte essepraedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militarisperīti habebantur, perturbabantur.

β) Hercules boves Geryōnis ex Hispaniā in eum locum adduxisseditur, ubi postea Rōmulus urbem Rōmam condidit. Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecissefertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα «Nonnulli ... perturbabantur.» και «Hercules...dormivisse».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε στη γενική πληθυντικού τα παρακάτω ονοματικά σύνολα

Magnus timor, ingenti magnitudine, commūne periculum, rei militaris

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να εντάξετε τις παρακάτω λέξειςστον πίνακα που ακολουθεί (σε μία κατηγορία αντιστοιχούν δύο λέξεις) :

qui, Nonnulli, Hi, suum, Totis, ipse, quosdam

Δεικτική αντωνυμία	Αναφορική αντωνυμία	Αόριστη αντωνυμία	Οριστική αντωνυμία	Κτητική αντωνυμία	Αντωνυμικό επίθετο

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες

1. esse: το β' ενικό προστακτικής μέλλοντα του ρήματος είναι esto
2. praedicābant: το ίδιο πρόσωπο στον παρατατικό παθητικής φωνής είναι praedicabantur
3. cupiēbat: το ρήμα ανήκει στα 15 ρήματα της γ' συζυγίας σε -io
4. adducti: ο τύπος είναι μετοχή παρακειμένου ενεργητικής φωνής
5. fingere: το β' ενικό οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή είναι finxisti
6. poterant: το α' ενικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα του ρήματος είναι possem
7. querebantur: το ρήμα είναι αποθετικό γ' συζυγίας
8. miserabantur: το ρήμα δεν έχει μετοχή μέλλοντα
9. habebantur: το ρήμα είναι αποθετικό β' συζυγίας
10. adduxisse: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα του ρήματος είναι adduc
11. dicitur: το β' πληθυντικό πρόσωπο υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής είναι dixeratis
12. condidit: το σουπίνο του ρήματος είναι condiditum
13. refecisse: η γενική γερουνδίου του ρήματος είναι reficiendi
14. fertur: το απαρέμφατο μέλλοντα του ρήματος στην παθητική φωνή είναι latumesse
15. aversos: το α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα του ρήματος στην ίδια φωνή είναι avertimus

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVI, ΜΑΘΗΜΑ XVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitatē discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci.

β) Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovm mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: « Fit magna caedes ... principes prodūci και «Ubi Hercules ... infesto amovēre coepit».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Repente post tergum... magna caedes», να εντοπιστούν (μονάδα 1 για κάθε λέξη) τα ουσιαστικά της γ' κλίσης και να μεταφερθούν (μονάδα 1 για κάθε λέξη) στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Μονάδες 8

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

magna: ο υπερθετικός βαθμός στο ίδιο γένος και πτώση.

somno: η γενική ενικού.

gregem: η ονομαστική ενικού.

partem: η ονομαστική ενικού.

boum: ο άλλος τύπος της ίδιας πτώσης.

vi: η αιτιατική ενικού και η γενική πληθυντικού.

Μονάδες 7

Μονάδες 15

Γ.2.α. «hostes terga vertunt» και «signa militaria [...] referuntur: να μεταφέρετε τις παραπάνω προτάσεις στον άλλο αριθμό και στη συνέχεια να γράψετε τους ρηματικούς τύπους στο γ'

ενικό πρόσωπο της Υποτακτικής Υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκονται. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Μονάδες 8

Γ.2.β. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

ΡΗΜΑ	ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
cernitur	
vertunt	
referuntur	
discēdunt	
mittuntur	
interficitur	
Pergit	

Μονάδες 7

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVI, ΜΑΘΗΜΑ XVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Repente post tergum equitātus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes. Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitatē discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci.

β) Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovm mugītus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: « Fit magna caedes ... principes prodūci και «Ubi Hercules ... infesto amovēre coepit».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Repente post tergum... magna caedes», να εντοπιστούν (μονάδα 1 για κάθε λέξη) τα ουσιαστικά της γ' κλίσης και να μεταφερθούν (μονάδα 1 για κάθε λέξη) στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Μονάδες 8

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

magna: ο υπερθετικός βαθμός στο ίδιο γένος και πτώση.

somno: η γενική ενικού.

gregem: η ονομαστική ενικού.

partem: η ονομαστική ενικού.

boum: ο άλλος τύπος της ίδιας πτώσης.

vi: η αιτιατική ενικού και η γενική πληθυντικού.

Μονάδες 7

Μονάδες 15

Γ.2.α. «hostes terga vertunt» και «signa militaria [...] referuntur»: να μεταφέρετε τις παραπάνω προτάσεις στον άλλο αριθμό και στη συνέχεια να γράψετε τους ρηματικούς τύπους στο γ'

ενικό πρόσωπο της Υποτακτικής Υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκονται. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Μονάδες 8

Γ.2.β. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

ΡΗΜΑ	ΜΕΤΟΧΗ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
cernitur	
vertunt	
referuntur	
discēdunt	
mittuntur	
interficitur	
Pergit	

Μονάδες 7

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVII, ΜΑΘΗΜΑ XIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur.

β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniurāvit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Alius aliā de causā... perturbabantur» και «Catilīna a Cicerōne... interfectus est».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur» να εντοπιστούν οι αντωνυμίες (μονάδα 1 για κάθε αντωνυμία) και να μεταφερθούν (μονάδα 1 για κάθε τύπο) στη δοτική του ενικού και πληθυντικού αριθμού.

Μονάδες 9

Γ.1.β. Στο απόσπασμα β' να εντοπιστούν τα ουσιαστικά ουδετέρου γένους (μονάδα 1 για κάθε ουσιαστικό) και να μεταφερθούν στην αιτιατική ενικού (μονάδα 1 για κάθε τύπο).

Μονάδες 6

Μονάδες 15

Γ.2.α. «Totis castris testamenta obsignabantur. Horum vocibus ac timōre paulātim etiam ii, qui rei militāris perīti habebantur, perturbabantur»: στις παραπάνω περιόδους λόγου να εντοπιστούν τα ρήματα που βρίσκονται στην παθητική φωνή (μονάδα 1 για κάθε λέξη) και στη συνέχεια να μεταφερθούν στον ίδιο χρόνο, έγκλιση και πρόσωπο στην άλλη φωνή (1 μονάδα για κάθε τύπο).

Μονάδες 6

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

cupiēbat: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα παθητικής φωνής.

adducti: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

miserabantur: χρονική αντικατάσταση στο ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική.

victus: η αφαιρετική του σουπίνου.

interfectus: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

Μονάδες 9

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVIII, ΜΑΘΗΜΑ XIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitatus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confusus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovum mugitus ex speluncā auditus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.

β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuāravīt. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum Cacus pastor ... convertit» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Marco Tullio ... expulsus est».

Μονάδες 20

Γ.1.α. proximam, nobilissimi: Να γράψετε τους άλλους δύο τύπους των παραθετικών του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση και στη συνέχεια να σχηματίσετε το αντίστοιχο επίρρημα στο θετικό βαθμό.

(μονάδες 6)

Γ.1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

traxit: γ' πληθυντικό οριστικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

abesse: μετοχή Ενεστώτα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

amovēre: β' πληθυντικό προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

interficitur: β' ενικό οριστικής Ενεστώτα στην αντίθετη φωνή

coniuaravit: θηλυκό γένος μετοχής Μέλλοντα στην αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού

consecuti erant: απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

strangulati sunt: αφαιρετική σουπίνο

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

Γ.2.α. conatus: Να αναγνωρίσετε γραμματικά τον τύπο και να γράψετε όλους τους τύπους που δανείζεται από την ενεργητική φωνή, αφού λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

(μονάδες 7)

Γ.2.β. Να τοποθετήσετε το κάθε ένα από τα ακόλουθα ουσιαστικά στην ανάλογη θέση του πίνακα και στη συνέχεια να συμπληρώσετε την ίδια πτώση του άλλου αριθμού: viribus, speluncam, vestigia, rem. (Μια από τις κλίσεις περισσεύει).

Κλίση	Ενικός αριθμός	Πληθυντικός αριθμός
Α' κλίση		
Β' κλίση		
Γ' κλίση		
Δ' κλίση		
Ε' κλίση		

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVI, ΜΑΘΗΜΑ XIX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Sedulius, dux et princeps Lemovīcum, occiditur; dux Arvernōrum vivus in fugā comprehenditur; signa militaria LXXIII (septuaginta quattuor) ad Caesarem referuntur; magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitātes discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci. Ipse pro castris consēdit; eo duces producuntur. Vercingetorix deditur, arma proiciuntur.

β) Marco Tullio Cicerōne et Gaio Antōnio consulibus, Lucius Sergius Catilīna, nobilissimi generis vir sed ingenii pravissimi, contra rem publicam coniuravit. Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα «signa militaria ... proiciuntur» και «Marco Tullio Cicerōne ... expulsus est».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να επιλέξετε από τη στήλη Β τη γραμματική αναγνώριση που αντιστοιχεί στον τύπο της στήλης Α.

A	B
1. dux	i. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους dux-ducis ii. κλητική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους dux- ducis
2. signa	i. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού α' κλίσης θηλυκού γένους signa-ae ii. ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού της β' κλίσης ουδετέρου γένους signum -i

3. hostium	i. αιτιατική ενικού του ουσιαστικού ‘β’ κλίσης ουδετέρου γένους hostium-ii ii. γενική πληθυντικού του ουσιαστικού γ’ κλίσης αρσενικού γένους hostis -is
4. Ipse	i. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας ipse, ipsa, ipsum ii. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας ipse, ipsa, ipsum
5. arma	i. αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού β’ κλίσης ουδετέρου γένους arma- orum ii. ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού β’ κλίσης ουδετέρου γένους arma- orum
6. generis	i. γενική ενικού του ουσιαστικού γ’ κλίσης ουδετέρου γένους genus - eris ii. αφαιρετική πληθυντικού του ουσιαστικού α’ κλίσης θηλυκού γένους genera-ae
7. vir	i. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού γ’ κλίσης αρσενικού γένους vir-is ii. ονομαστική ενικού του ουσιαστικού β’ κλίσης αρσενικού γένους vir -i

8. Eum	i. αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους, της αόριστης αντωνυμίας is, ea, id ii. αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους, της δεικτικής ή οριστικής αντωνυμίας is, ea, id
9. carcere	i. αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού γ' κλίσης αρσενικού γένους carcer -eris ii. αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού της γ' κλίσης ουδετέρου γένους carcer -eris

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους άλλους βαθμούς των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό:

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
magnus		
		nobilissimi
clari		

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο χωρίο από το απόσπασμα α) που ακολουθεί, να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε παθητική φωνή και να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα της ενεργητικής φωνής: «magnus numerus hostium capitur atque interficitur; reliqui ex fugā in civitatēs discēdunt. Postero die ad Caesarem legati mittuntur. Caesar iubet arma tradi ac principes prodūci».

(μονάδες 10)

Γ.2.β. referuntur: να γραφούν οι αρχικοί χρόνοι του ρήματος (μονάδες 4) και το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα της ίδιας φωνής (μονάδα 1).

(μονάδες 5)

ΜΑΘΗΜΑ XVIII , ΜΑΘΗΜΑ XXI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit.

β) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Tum Cacus...coepit» και «Tum Camillus...reversus est» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτούν οι τύποι που ζητούνται για καθεμία λέξη:

Tiberim: αφαιρετική ενικού

boves: γενική πληθυντικού (και οι δύο τύποι)

quosdam: αιτιατική ενικού στο θηλυκό γένος

gregem: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

loco: ονομαστική πληθυντικού

praedam: γενική στον ίδιο αριθμό

dictator: δοτική πληθυντικού

civitāti: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

(μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, σχηματίζοντας τον σωστό τύπο στους άλλους βαθμούς σύγκρισης της λέξης που σας δίνεται στην α' στήλη, λαμβάνοντας υπόψη το γένος, τον αριθμό και την πτώση, όπου χρειάζεται.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Στήλη α'	Στήλη β'	Στήλη γ'

Prope (α' λέξη α' κειμενο)		
infesto		
diu		

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. «Ubi Hercules... amovēre coepit» και «Tum Camillus... omne recēpit»:

Στα αποσπάσματα που σας δίνονται να εντοπίσετε τις μετοχές παθητικού παρακειμένου με τη σειρά που απαντώνται στα αποσπάσματα (στήλη α' - μονάδες 5). Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τη στήλη γ', γράφοντας τον τύπο που ζητείται στη στήλη β' (μονάδες 5).

Μετοχή Παθητικού Παρακειμένου (με τη σειρά που απαντώνται στα αποσπάσματα) α' στήλη	Να γράψετε τον τύπο που ζητείται στην γ' στήλη	
	β' στήλη	γ' στήλη
	β' πληθυντικό Υποτακτικής Ενεστώτα στην Ενεργητική φωνή	
	γ' πληθυντικό Προστακτικής Μέλλοντα στην Παθητική φωνή	
	β' ενικό Οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής	
	απαρέμφατο μέλλοντα στην Ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	γ' ενικό υποτακτικής Υπερσυντελικού στην Ενεργητική φωνή	

(μονάδες 10)

Γ.2.β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

aspexit: γ' ενικό στην Οριστική Ενεστώτα στην παθητική φωνή

sensit: απαρέμφατο Παρακειμένου στην Ενεργητική φωνή

absens: γ' πληθυντικό στην Υποτακτική Υπερσυντελικού

secūtus est: το αντίστοιχο πρόσωπο στην Υποτακτική Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

dedit: β' πληθυντικό στην Προστακτική Ενεστώτα στην Παθητική φωνή

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVIII, ΜΑΘΗΜΑ XXIV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Hercules boves Geryōnis ex Hispaniā in eum locum adduxisse dicitur, ubi postea Rōmulus urbem Rōmam condidit. Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergit ad proximan speluncam;

β) Cum P. Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasīca sensit illum domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Hercules boves Geryōnis ... pergit ad proximan speluncam;» και «Cum P. Cornēlius Nasīca ... et illum intus esse.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

boves: την αφαιρετική του πληθυντικού αριθμού

locum: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού (με την ίδια σημασία)

urbem: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

Tiberim: την αφαιρετική του ενικού αριθμού

fluvium: τη γενική του ενικού αριθμού

viribus: την αιτιατική του ενικού αριθμού

caudis: τη δοτική του ενικού αριθμού

somno: την ονομαστική του ενικού αριθμού

ostio: την κλητική του ενικού αριθμού

ancilla: την αφαιρετική του πληθυντικού αριθμού

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Στα αποσπάσματα «Prope Tiberim fluvium ... in speluncam caudis traxit aversos.» και «Accipe nunc ... etsi domi erat.» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες, να τις καταγράψετε και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος (ή πρόσωπο) στον άλλον αριθμό.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. aspexit: να γράψετε τα απαρέμφοτα όλων των χρόνων του ρήματος, στην ενεργητική και στη μέση φωνή (να λάβετε υπόψη το γένος του υποκειμένου, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

Γ.2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

dicitur: το β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα στην μέση φωνή

condidit: το β' πληθυντικό της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή

refecisse: το γ' πληθυντικό της οριστικής του ενεστώτα στην μέση φωνή

fertur: το β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

dormivisse: το α' πληθυντικό του παρατατικού στην ίδια φωνή

traxit: τη γενική ενικού του γερουνδίου

pergit: το γ' ενικό της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ενεργητική φωνή

accipe: το β' ενικό της οριστικής του ενεστώτα στη μέση φωνή

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XX, ΜΑΘΗΜΑ XXI

ΚΕΙΜΕΝΟ

A) Claudius quinquagesimo anno aetātis suae imperium cēpit mirabili quodam casu. Exclūsus ab insidiatōribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit.

β) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit. Quod illic appensum civitāti nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensātum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogātus reversus est.²²

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το « Exclūsus ... salutavit» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Tum Camillus ... dedit: ».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να μεταφέρετε τους όρους στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

- mirabili casu
- solarium proximum
- discurrens miles
- Gallos

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών και να γράψετε την πτώση που ζητείται:

Αντωνυμία	Είδος	Ζητούμενος τύπος
suae		Γενική πτώση, ενικού αριθμού, ουδετέρου γένους, ίδιου προσώπου:
cui		Αιτιατική πληθυντικού αριθμού, θηλυκού γένους:
se		Ονομαστική ενικού αριθμού β' προσώπου:
eum		Γενική πληθυντικού αριθμού, αρσενικού γένους:

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να εντοπίσετε τις μετοχές του πρώτου αποσπάσματος, να τις τοποθετήσετε στη σωστή θέση του πίνακα ανάλογα με το χρόνο τους και στη συνέχεια να συμπληρώσετε ό,τι λείπει, διατηρώντας το γένος, την πτώση, τον αριθμό και τη φωνή στην οποία είναι η καθεμία.

Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος

(μονάδες 7)

Γ.2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο όπου χρειάζεται.

- cēpit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
- recesserat: απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής
- exterritus: απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής
- discurrens: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής
- salutāvit: β' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
- secūtus est: απαρέμφατο μέλλοντα
- dicitur: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού στην άλλη φωνή
- reversus est: δοτική πληθυντικού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXII, ΜΑΘΗΜΑ XXV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Amēmus patriam pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus negligāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtutis gloriam sempiternam esse.

β) Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus Urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extrēmo discrimine quondam fuisse!» Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthāgo delēta est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «praesentes fructus negligāmus ... gloriam sempiternam esse» (απόσπασμα α') και «Opibus urbis nolīte...Carthāgo delēta est» (απόσπασμα β').

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο παρακάτω απόσπασμα: «id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus... sempiternam esse» να εντοπιστούν οι ρηματικοί τύποι που βρίσκονται στην υποτακτική (1 μονάδα για κάθε τύπο) και να μεταφερθούν στην υποτακτική του υπερσυντελικού, διατηρώντας την ίδια κάθε φορά φωνή. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Μονάδες 8

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

posteritātis: η ονομαστική ενικού

id: η αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

quae: η αφαιρετική πληθυντικού

corpus: η αιτιατική πληθυντικού

motus: η γενική πληθυντικού

Neminem: η αφαιρετική ενικού στο ουδέτερο γένος

discrimine: η ονομαστική ενικού

Μονάδες 7

Μονάδες 15

Γ.2 «id esse optimum putēmus», «arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum» και «Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite ...extrēmo discrimine quondam fuisse»: στα παραπάνω αποσπάσματα να εντοπιστούν τα επίθετα, ανεξάρτητα από τον βαθμό, στον οποίο βρίσκονται (1 μονάδα για κάθε λέξη) και να γραφούν στους υπόλοιπους δύο βαθμούς, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XX, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur.

β) «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά τα αποσπάσματα «Paulo post...adgnovit;» και «Congrediamur...multavit.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε στη γενική και αιτιατική πληθυντικού τις παρακάτω συνεκφορές: solarium proximum, Discurrens miles, singularis proelii, viribus suis.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω αντωνυμίες ως προς το είδος τους και να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό : se, eius, suos, eum, his, quanto, suis.

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Congrediamur: Να γράψετε τους αρχικούς χρόνους του ρήματος (Μονάδες 3) και στη συνέχεια να γράψετε τους ονοματικούς τύπους που δανείζεται το ρήμα από την ενεργητική φωνή (Μονάδες 9).

(Μονάδες 12)

Γ.2.β. pugnandi : Να γραφεί το β'ενικό της Οριστικής Μέλλοντα, το γ'πληθυντικό της υποτακτικής παρατατικού και το β'ενικό της Προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή.

(Μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIII , ΜΑΘΗΜΑ XXIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scibōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scibōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.

β) Cum P.Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasīca sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Scibōniānus arma ... secūta est» και «Cum P.Cornēlius ... etsi domi erat» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. «Accipe nunc...vocem tuam»: στις περιόδους λόγου του β' κειμένου που σας δίνονται να εντοπίσετε τις αντωνυμίες (μονάδα 0,5 για κάθε αντωνυμία) και να μεταφέρετε (μονάδα 1 για κάθε τύπο) στη γενική του άλλου αριθμού, από αυτόν που βρίσκεται στο κείμενο (όπου χρειάζεται να διατηρηθεί το γένος ή το πρόσωπο).

(μονάδες 10)

Γ.1.β. «Deinde,... redībat» και «Erat ascensūrus... imponerētur»: στις περιόδους λόγου του α' κειμένου που σας δίνονται να εντοπίσετε τα ουσιαστικά (εκτός των κύριων ονομάτων) (μονάδα 0,5 για κάθε ουσιαστικό) και να σχηματίσετε την αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού (0,5 μονάδα για κάθε τύπο-αν για ουσιαστικό υπάρχουν 2 τύποι βαθμολογείται με 0,25 ο κάθε τύπος).

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να εντοπίσετε και στα δύο αποσπάσματα τα ρήματα ή ρηματικούς τύπους που είναι αποθετικά (συνολικά 4 ρήματα/ρηματικοί τύποι-0,5 για κάθε τύπο) και να σχηματίσετε για

κάθε τύπο το β' ενικό υποτακτικής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο) και τη δοτική του γερονδίου (0,5 για κάθε τύπο).

Μονάδες 6

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Prorumperent(que): το ίδιο πρόσωπο στην οριστική Ενεστώτα παθητικής φωνής.

vincerent: το β' ενικό υποτακτικής Παρακειμένου ενεργητικής φωνής.

redibat: χρονική αντικατάσταση στο ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική.

Erat ascensurus: ο ίδιος χρόνος στην παθητική περιφραστική συζυγία.

fecerit: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXIX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scīre quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

β) Id exemplum sutōrem quondam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidit». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audītā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tum Ennius indignātus ... tu mihi ipsi non credis?» και «Id exemplum sutōrem quondam incitavit ... Domi satis salutatiōnum talium audio».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Id exemplum: Να μεταφέρετε την συνεκφορά στη γενική, δοτική, αιτιατική και αφαιρετική πτώση του ίδιου αριθμού.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

diēbus: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

homo: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

impudens: την αφαιρετική του ενικού αριθμού στους άλλους δύο βαθμούς του ίδιου γένους

corvum: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

parem: την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος

salutatiōnem: την κλητική του ενικού αριθμού

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο χωρίο «Accipe nunc ... quid Nasīca responderit?» του πρώτου αποσπάσματος να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται στην υποτακτική έγκλιση και να τους μεταφέρετε στην οριστική ενεστώτα, στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. indignātus: να γράψετε τις μετοχές του αποθετικού ρήματος που δηλώνουν πράξη σύγχρονη και μεταγενέστερη από αυτή του ρήματος εξάρτησης (στην ονομαστική ενικού του ίδιου γένους) και στη συνέχεια να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής σε όλους τους χρόνους (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVII , ΜΑΘΗΜΑ XXII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrumac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur.

β) Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Alius aliā... obsignabantur» από το πρώτο απόσπασμα και το «praesentes fructus ...sempiternam esse» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί κάθε συνεκφορά στη δοτική ενικού, αφού μεταφερθεί το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό.

Magnus timor, ingenti magnitudine, id optimum, fortium virorum, magnorum hominum

(μονάδες 10)

Γ.1.β. Να αναγνωρίσετε γραμματικά καθέναν από τους παρακάτω αντωνυμικούς τύπους και να γράψετε τον ίδιο τύπο στον άλλον αριθμό: aliā, nonnulli, hi, id, quod

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

discedere: απαρέμφατο μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

cupiēbat: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα

adducti: γενική γερονδιακού στην αιτιατική πληθυντικού στο αρσενικό

remanebant: απαρέμφατο παρακειμένου

fingere: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα

tenere: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα

poterant: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα και συντελεσμένου μέλλοντα

neglegamus: αφαιρετική σουπίνο

feramus: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα παθητικής φωνής

(μονάδες 10)

Γ.2.β. arbitremur: Να γραφτούν τα απαρέμφατα και το σουπίνο, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXII, ΜΑΘΗΜΑ XXIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

A) praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.

β) Aegrotābat Caecīna Paetus, marītus Arriae, aegrotābat et filius. Filius mortuus est. Huic Arria funus ita parāvit, ut ignorarētur a marīto; quin immo cum illa cubiculum marīti intraverat, vivere filium simulābat, ac marīto persaepe interroganti, quid ageret puer, respondēbat: «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scribōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «id esse ... sempiternam esse» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Huic ... egrediebātur;».

Μονάδες 20

Γ.1.α. virōrum fortium: Να μεταφέρετε την συνεκφορά στη γενική, δοτική, αιτιατική και κλητική πτώση του άλλου αριθμού, αφού μετατρέψετε το επίθετο στον συγκριτικό βαθμό.

(μονάδες 8)

Γ.1.β. Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
fructus	• αρσενικό ουσιαστικό β' κλίσης • αρσενικό ουσιαστικό δ' κλίσης
quod (1 ^ο απόσπασμα, 2 ^η σειρά)	• αναφορική αντωνυμία • αιτιολογικός σύνδεσμος
corpus	• ουδέτερο ουσιαστικό γ' κλίσης • θηλυκό ουσιαστικό δ' κλίσης
cubiculum	• αιτιατική πτώση ενικού αριθμού ουδετέρου γένους • αιτιατική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους
marīti	• γενική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους

	• ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους
post	• επίρρημα • πρόθεση
siccis	• αφαιρετική πτώση επιθέτου πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους • δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους. Όπου απαιτείται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

neglegāmus: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής

ferāmus: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα μέσης φωνής

mortuus est: δοτική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

respondēbat: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής

dabat: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού γερουνδιακού, θηλυκού γένους

redībat: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

(μονάδες 6)

Γ.2.β. cohibitaе, vincerent: Να κάνετε χρονική αντικατάσταση των τύπων στην υποτακτική, στη φωνή που βρίσκονται (στο β' ενικό για τον 1ο τύπο και στο β' πληθυντικό για τον 2ο) λαμβάνοντας υπόψη το γένος του υποκειμένου.

	β' ενικό Υποτακτικής	β' πληθυντικό υποτακτικής
ενεστώτας		
παρατατικός		
μέλλοντας		
παρακείμενος		
υπερσυντέλικος		

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVIII , ΜΑΘΗΜΑ XXIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Prope Tiberim fluvium Hercules boves refecisse fertur et ipse de viā fessus ibi dormivisse. Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitātus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confūsus gregem ex loco infesto amovēre coepit.

β) Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: “Quid?” inquit “Ego non cognosco vocem tuam?” Visne scire quid Nasīca responderit? “Homo es impudens. Ego cum te quaerem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?”

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Tum Cacus... coepit» και το «Paucis post ...impudens» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε λέξη:

fluvium: γενική ενικού

boves: γενική πληθυντικού

pastor: αιτιατική πληθυντικού

viribus: αφαιρετική ενικού

caudis: δοτική ενικού

somno: γενική πληθυντικού

proximam: αντίστοιχος τύπος στον συγκριτικό βαθμό

vocem tuam: αφαιρετική ενικού

paucis diebus: γενική πληθυντικού

impudens: αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο

(μονάδες 10)

Γ.1.β. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasica se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: “Quid?” inquit “Ego non cognosco vocem tuam?” Να αναγνωρίσετε γραμματικά καθέναν από τους αντωνυμικούς τύπους στο παραπάνω παράθεμα και να γράψετε τον ίδιο τύπο στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:
refecisse: απαρέμφατο μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)
fertur: β' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα και στις δύο φωνές
aversos: γενική γερουνδιακού στη γενική πληθυντικού στο αρσενικό
pergit: απαρέμφατο παρακειμένου
confusus: β' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα
coerit: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα
quaereret: γ' ενικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα
responderit: αφαιρετική σουπίνο
credidi: μετοχή ενεστώτα, γενική ενικού στο θηλυκό

(μονάδες 10)

Γ.2.β. Να γραφτούν οι τύποι που ζητούνται για κάθε ρηματικό τύπο:
indignatus: απαρέμφατο μέλλοντα (λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο), γενική πληθυντικού γερουνδιακού στο θηλυκό
mentiebatur: μετοχή παρακειμένου στην ονομαστική πληθυντικού του ουδετέρου, β' πληθυντικό υποτακτικής μέλλοντα (λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο), αφαιρετική σουπίνου

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XX, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur.

β) «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στα Νέα Ελληνικά τα αποσπάσματα «Paulo post...adgnovit;» και «Congrediamur...multavit.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε τα παρακάτω ουσιαστικά στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού: caedis, vela, pedes, commilitones, proelii, eventu, viribus, consulis, certamen.

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω αντωνυμίες ως προς το είδος τους και να γράψετε την ίδια πτώση στο θηλυκό γένος: eius, eum (το πρώτο των αποσπασμάτων), suos, his, quanto, suis.

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2. Να γραφούν οι τύποι που ζητούνται στις παρακάτω λέξεις

exterritus: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

prorepsit: γενική πληθυντικού της μετοχής μέλλοντα στο θηλυκό γένος

praetenta: ο ίδιος τύπος στον Ενεστώτα Ενεργητικής Φωνής

abdidit: γ' πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού στην ίδια φωνή

discurrens: γ' πληθυντικό οριστικής Παρακειμένου

adgnovit: α' πληθυντικό οριστικής Μέλλοντα Ενεργητικής Φωνής

delatus est: β' ενικό Προστακτικής Ενεστώτα και Μέλλοντα στην ίδια φωνή

moriturum: β' ενικό οριστικής Ενεστώτα

miseratur: απαρέμφατο Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

cernatur: απαρέμφατο Μέλλοντα Ενεργητικής Φωνής και απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα Παθητικής Φωνής (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο του ρήματος)

antecellat: γ' ενικό υποτακτικής Παρατατικού

confisus: β' πληθυντικό προστακτικής Μέλλοντα

rugnandi: γ' πληθυντικό υποτακτικής Παρακειμένου της ίδιας φωνής

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XIX , ΜΑΘΗΜΑ XX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Eum clari quidam sed improbi viri consecūti erant. Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Rōmānos in eādem cruentissimā pugnā occīsos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.

β) Claudius quinquagesimo anno aetatis suae imperium cepit mirabili quodam casu. Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnovit; extractum imperatorem eum salutavit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Socii eius...vulnerātos esse» και το «Exclusus...salutavit» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για κάθε λέξη:

urbe: γενική πληθυντικού

carcere: αιτιατική πληθυντικού

aetatis: γενική πληθυντικού

mirabili casu: γενική ενικού

insidiatoribus: δοτική ενικού

nomen: αιτιατική πληθυντικού

rumore: κλητική ενικού

vela: αφαιρετική ενικού

foribus: γενική πληθυντικού

pedes: αιτιατική ενικού

imperatorem: κλητική πληθυντικού

(μονάδες 11)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τα παραθετικά των επιθέτων που περιλαμβάνονται στον πίνακα.

ΘΕΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΒΑΘΜΟΣ	ΣΤΗΛΗ Β΄
i. multos		
ii.		cruentissimā
iii.mirabili		
iv.		proximum

(μονάδες 4)

Μονάδες 15

Γ.2.α. «Exclusus ab insidiatoribus Caligulae, recesserat in diaetam, cui nomen est Hermaeum. Paulo post rumore caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnovit;»: στο παραπάνω απόσπασμα να εντοπίσετε τις μετοχές και να τις μεταφέρετε στο γ΄ πληθυντικό στην υποτακτική, διατηρώντας τον ίδιο χρόνο και την ίδια φωνή. (μονάδες 5)

Γ.2.β. Να γραφτεί ο τύπος που ζητείται για καθέναν από τους ακόλουθους:

expulsus est: β΄ ενικό πρόσωπο προστακτικής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

interfectus est: το απαρέμφατο του Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

tradit: το α΄ πληθυντικό στην υποτακτική Μέλλοντα στην ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το γένος του υποκειμένου)

occīsos esse: β΄ ενικό πρόσωπο στην οριστική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

cepit: το β΄ πληθυντικό πρόσωπο οριστικής Ενεστώτα στην Παθητική φωνή

recesserat: απαρέμφατο Ενεστώτα Παθητικής Φωνής

est : γ΄ πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα

prorepsit: απαρέμφατο Παρακειμένου Ενεργητικής φωνής

abdidit: β΄ πληθυντικό πρόσωπο στην προστακτική Ενεστώτα στην ίδια φωνή

adgnovi: η γενική ενικού της μετοχής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXV , ΜΑΘΗΜΑ XXVI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite.

β) Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anīlis prudentia, matronālis gravitas erat et tamen suavitas puellāris. Ut illa patris cervicibus inhaerēbat! ut nos amīcos paternos et amanter et modeste complectebātur! ut nutrīces, ut paedagōgos, ut praeceptōres diligēbat! quam studiōse, quam intellegenter lectitābat! ut parce ludēbat! Quā illa patientiā, quā etiam constantiā novissimam valetudinem tulit!

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Cato attulit ... Carthagine» και «Nondum annos ... ludēbat!».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να συμπληρώσετε τους τύπους που ζητούνται (1 μονάδα κάθε τύπος - όπου υπάρχουν 2 τύποι να γράψετε και τους δύο):

quodam die: γενική του άλλου αριθμού

ficum: ονομαστική πληθυντικού

arbore: η αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

periculum: αιτιατική πληθυντικού

constantiā: γενική ενικού

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους άλλους βαθμούς σύγκρισης. Σε περίπτωση που ο τύπος είναι επίθετο να λάβετε υπόψη το γένος και των πτώση.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
recentem		
nimia		

amanter		
		novissimam

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα «Tam prope... deponite» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε προστακτική με τη σειρά που απαντώνται στο απόσπασμα (στήλη α' - συνολικά 4 ρήματα: 0,5 για κάθε τύπο). Στη συνέχεια να συμπληρώσετε τη στήλη γ', με βάση τον τύπο που ζητείται στη στήλη β' (1 μονάδα κάθε τύπος).

α' στήλη Ρηματικοί τύποι σε προστακτική	β' στήλη	γ' στήλη
	γ' πληθυντικό Υποτακτικής Ενεστώτα στην Παθητική φωνή	
	Απαρέμφατο Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	β' ενικό Οριστικής Ενεστώτα ενεργητικής φωνής	
	α' πληθυντικό Οριστικής Παρατατικού στην Παθητική φωνή	

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

inhaerēbat: τη δοτική του γερουνδίου

complectebatur: Χρονική αντικατάσταση στην Υποτακτική

tulit: το ίδιο πρόσωπο στην Οριστική Ενεστώτα, Παρατατικού, Μέλλοντα στην Παθητική φωνή

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXII, ΜΑΘΗΜΑ XXIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Imitēmur nostros Brutos, Camillos, Decios, Curios, Fabricios, Scipiōnes, innumerabiles alios qui hanc rem publicam stabilivērunt; quos equidem in deōrum immortalium coëtu ac numero repōno. Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis;

β) Aegrotābat Caecīna Paetus, marītus Arriae, aegrotābat et filius. Filius mortuus est. Huic Arria funus ita parāvit, ut ignorarētur a marīto; quin immo cum illa cubiculum marīti intraverat, vivere filium simulābat, ac marīto persaepe interroganti, quid ageret puer, respondēbat: «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scribōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Imitēmur nostros Brutos ... bonis;» και «Huic Arria funus ita parāvit ... redībat».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Για τα ουσιαστικά της στήλης Α΄, να γράψετε στην στήλη Β΄ την κλίση στην οποία ανήκει το καθένα (5 μονάδες) και στη στήλη Γ΄ την ίδια πτώση του άλλου αριθμού (5 μονάδες)

A΄	B΄	Γ΄
rem		
deōrum		
senatui		
funus		

cibum		
-------	--	--

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Για κάθε λέξη της στήλης Α΄ να επιλέξετε τη σωστή απάντηση από τη στήλη Β΄

A΄	B΄
1. immortalium	I. Έχει συγκριτικό βαθμό II. Δεν έχει συγκριτικό βαθμό
2. equidem	I. Είναι επίρρημα II. Είναι αόριστη αντωνυμία
3. a (marīto)	I. Είναι αντιθετικός σύνδεσμος II. Είναι πρόθεση
4. Bene	I. Είναι επίρρημα II. Είναι επίθετο
5. post	I. Είναι επίρρημα II. Είναι πρόθεση

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο χωρίο «Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat.» του δεύτερου αποσπάσματος να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους, να τους καταγράψετε στη στήλη Α΄ (6 μονάδες) και να τους μεταφέρετε στο γ΄ πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου στην ίδια φωνή στη στήλη Β, λαμβάνοντας υπόψη σας το γένος του Υποκειμένου, όπου χρειάζεται (6 μονάδες)

A'	B'

(Μονάδες 12)

Γ.2.β. mortuus est: το ρήμα είναι αποθετικό. Να γράψετε τους τύπους του μέλλοντα που δανείζεται από την ενεργητική φωνή (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο και το πρόσωπο, όπου απαιτείται).

(Μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVII, ΜΑΘΗΜΑ XXX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliōra enim fore spero, quae deinceps scribam. Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniiis: quae dura et acerba nascuntur, post fiunt mitia et iucunda; sed quae gignuntur statim viēta et mollia, non matūra mox fiunt sed putria».

β) Et si habet Asia suspiciōnem quandam luxuriae, Murēnam laudāre debēmus, quod Asiam vidit sed in Asiā continenter vixit. Quam ob rem accusatōres non Asiae nomen Murēnae obiecērunt, ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asiā deportātum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtūtis fuit; patre imperatōre libentissime meruisse pietātis fuit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: « Nam quod in pomis est ... mox fiunt sed putria » (απόσπασμα α΄) και « Et si habet Asia ... meruisse pietātis fuit » (απόσπασμα β΄).

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στα παρακάτω αποσπάσματα: « neque id me sane paenitet» και «Nam quod in pomis est, idem esse aiunt in ingeniiis» να εντοπιστούν οι αντωνυμίες (1 μονάδα για κάθε λέξη) και να μεταφερθούν στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους:

duriōra: η αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος και βαθμό.

meliōra: η γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος στον θετικό βαθμό.

matūra: ο ίδιος τύπος στον υπερθετικό βαθμό (και οι δύο τύποι).

nomini: η αιτιατική πληθυντικού.

aliquod: η δοτική ενικού.

patre: η γενική πληθυντικού.

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τα παρακάτω ρήματα. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

dixit: το β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

nascuntur: το γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα.

fiunt: η γενική ενικού του γερονδιακού στο αρσενικό γένος.

gignuntur: η αφαιρετική του σουπίνου.

obiecēunt: το β' ενικό υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή.

(Μονάδες 5)

Γ.2.β. Στις παρακάτω περιόδους λόγου «sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra» του 1^{ου} αποσπάσματος και «Et si habet Asia ... continenter vixit» του 2^{ου} αποσπάσματος να εντοπιστούν τα απαρέμφατα (1 μονάδα για κάθε λέξη) και στη συνέχεια να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας:

ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΥ	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΣΟΥΠΙΝΟΥ	ΔΟΤΙΚΗ ΓΕΡΟΥΝΔΙΟΥ	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ ΓΕΡΟΥΝΔΙΑΚΟΥ ΘΗΛΥΚΟΥ ΓΕΝΟΥΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ
---------------------------	-----------------------	----------------------	--	--

Μονάδες 10

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXII, ΜΑΘΗΜΑ XXX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.

β) Quam ob rem accusatōres non Asiae nomen Murēnae obiecērunt, ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asiā susceptum aut ex Asiā deportātum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtūtis fuit; patre imperatōre libentissime meruisse pietātis fuit; finem stipendiōrum patris victōriam ac triumphum fuisse felicitātis fuit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Amēmus patriam ... et virtūtis gloriam sempiternam esse.» και «Meruisse vero stipendia ... felicitātis fuit.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

senatui: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

fructus: τη δοτική του ενικού αριθμού

posteritātis: την αφαιρετική του ενικού αριθμού

id: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο αρσενικό γένος

quam: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

dedecus: την ονομαστική του πληθυντικού αριθμού

patre: τη γενική του πληθυντικού αριθμού

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
		optimum
		rectissimum
fortium		
magnorum		

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Το arbitremur είναι α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα του αποθετικού ρήματος arbitror. Αφού γράψετε τα απαρέμφата όλων των χρόνων του ρήματος, να το μεταφέρετε στους υπόλοιπους χρόνους στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και έγκλιση (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(μονάδες 8)

Γ.2.β. Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α' με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β'.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
consulāmus	- α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής - α' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
praesentes	- μετοχή ενεστώτα αρσενικού γένους - μετοχή ενεστώτα θηλυκού γένους

volumus	• α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα • α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα
acciderit	• γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής • γ' ενικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής
obiecērunt	• γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής • γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
susceptum	• αιτιατική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου • αιτιατική ενικού, ουδετέρου γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου
meruisse	• απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής • α' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVII , ΜΑΘΗΜΑ XXVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit. Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet;

β) Postea Plato quidam Sardiānus, cum eum fugitīvum esse ex Aesōpi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custōdiam Ephesi tradidit. Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolōre Aesōpus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitīvi.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: Accius, qui...paenitet» (από το α' κείμενο) και «Tu hominem... recuperatio fugitīvi» (από το β' κείμενο).

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο απόσπασμα «Cum Accius...legit»: να εντοπίσετε τις αντωνυμίες με τη σειρά που απαντώνται (μονάδες 2,5), να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος (μονάδες 2,5) και στη συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (μονάδες 5).

(μονάδες 10)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας το επίρρημα (στήλη β') του επιθέτου που σας δίνεται στην α' στήλη και στη συνέχεια να γράψετε τους άλλους βαθμούς σύγκρισης του επιρρήματος που σχηματίσατε (0,5 μονάδα ο κάθε τύπος). Να γράψετε και τους δύο τύπους, όπου υπάρχουν.

Επίθετο (α' στήλη)	Επίρρημα (β' στήλη)	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
grandia			
duriora			
parvi			

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.

Ρήμα	β 'πληθυντικό Υποτακτικής Παρατατικού στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος	α' πληθυντικό Οριστικής Ενεστώτα Ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας
venisset		
recesserat		
vidēri		
investīga		
rediens		

(μονάδες 10)

Γ.2.β. iam, minor, nomen, sonōra, me, sane, fugitīvum, tradidit, diligentiā, dedūc, tam, propter, tanto, possit: Να τοποθετήσετε τις λέξεις που σας δίνονται στον παρακάτω πίνακα, ανάλογα με το είδος τους (0,5 κάθε λέξη). (Τρεις λέξεις περισσεύουν).

Ρήμα	Επίθετο	Αντωνυμία	Επίρρημα

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVII, ΜΑΘΗΜΑ XXII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur. Totis castris testamenta obsignabantur.

β) Imitēmur nostros Brutos, Camillos, Decios, Curios, Fabricios, Scipiōnes, innumerabiles alios qui hanc rem publicam stabilivērunt; quos equidem in deōrum immortalium coëtu ac numero repōno. Amēmus patriam, pareāmus senatui, consulāmus bonis; praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Magnus ... poterant;» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Imitēmur ... serviāmus;».

Μονάδες 20

Γ.1.α. bonis: Να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου λαμβάνοντας υπόψη το γένος, την πτώση και τον αριθμό και στη συνέχεια το αντίστοιχο επίρρημα και στους τρεις βαθμούς.

(μονάδες 5)

Γ.1.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

exercitum: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού

mercatōrum: κλητική πτώση ενικού αριθμού

corporum: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

Alius: δοτική πτώση ενικού αριθμού

familiaribus: γενική πτώση ενικού αριθμού

castris: αιτιατική πτώση πληθυντικού αριθμού

rem publicam: γενική πτώση πληθυντικού αριθμού

praesentes: αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού

id: αφαιρετική πτώση πληθυντικού αριθμού ίδιου γένους

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αντιστοιχήσετε τους όρους των δύο στηλών. Περισεύουν δύο όροι στη στήλη β'.

Στήλη Α	Στήλη Β
a) occupāvit	i. απαρέμφατο μέλλοντα
b) praedicābant	ii. απαρέμφατο ενεστώτα
c) discedere	iii. οριστική παρακειμένου
d) adducti	iv. οριστική ενεστώτα
e) miserabantur	v. μετοχή μέλλοντα
f) Imitēmur	vi. μετοχή παρακειμένου
g) repōno	vii. υποτακτική ενεστώτα π.φ.
	viii. οριστική παρατατικού ε.φ.
	ix. οριστική παρατατικού π.φ.

(μονάδες 7)

Γ.2.β. occupāvit, obsignabantur, stabilivērunt: Να γράψετε τις μετοχές όλων των χρόνων στην ονομαστική πτώση, στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος. Για το γένος και τον αριθμό να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

	Ενεργητική φωνή		Μέση φωνή
	Ενεστώτας	Μέλλοντας	Παρακείμενος
occupāvit			
obsignabantur			
stabilivērunt			
Imitēmur			

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXI , ΜΑΘΗΜΑ XXXIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio laccessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit;

β) Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītū!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit. Praedōnes postes ianuae tamquam sanctum templum venerāti sunt et cupide Scipiōnis dextram osculāti sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrāre solent, domum revertērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Congrediāmur...in certāmen ruit;» και «Quod ut...osculāti sunt».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στα αποσπάσματα «Congrediāmur...ruit» και «Haec postquam...iussit»: να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο (μονάδες 0,5) και να σχηματίσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (0,5 μονάδα κάθε ουσιαστικό). (Να μην αναφέρετε τα κύρια ονόματα της γ' κλίσης).

(μονάδες 8)

Γ.1.β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε συνεκφορά . Να γράψετε και τους δεύτερους τύπους, όπου υπάρχουν:

his verbis : αιτιατική πληθυντικού

singulāris proelli: αφαιρετική ενικού

deis immortalibus: γενική πληθυντικού

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α.Να γράψετε τον τύπο που ζητείται κάθε φορά:

Congrediāmur: να σχηματιστεί το γ' πρόσωπο ενικού στην υποτακτική Μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

cernātur: γ' πρόσωπο πληθυντικού στην υποτακτική Υπερσυντελικού στην Ενεργητική φωνή

confīsus: α' πληθυντικό στην οριστική Παρατατικού

ruit: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

rettulērunt: το β' ενικό στην προστακτική Ενεστώτα στην ίδια φωνή

venerāti sunt: Μετοχή Ενεστώτα στην ονομαστική πληθυντικού

posuissent: β' πληθυντικό υποτακτική Παρακειμένου στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

(μονάδες 7)

Γ.2.β. *laccessītus est, permōtus, appropinquanērunt, venisse*: Από τα προαναφερόμενα ρήματα να γράψετε την αφαιρετική του σουπίνο και την αιτιατική του γερουνδίου.

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXV, ΜΑΘΗΜΑ XXX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extrēmo discrimine quondam fuisse!»

β) Et si habet Asia suspiciōnem quandam luxuriae, Murēnam laudāre debēmus, quod Asiam vidit sed in Asiā continenter vixit. Quam ob rem accusatōres non Asiae nomen Murēnae obiecērunt, ex quā laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constitūta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asiā deportātum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtūtis fuit; patre imperatōre libentissime meruisse pietātis fuit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tam prope ... fuisse!» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Quam ob rem ... pietātis fuit;».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να κατατάξετε τα ακόλουθα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση τους: diem, muris, periculum, patriae, rem, discrimine, dedecus, Asiā, stipendia, bello (0,5 μονάδες ο κάθε τύπος).

Α' κλίση	Β' κλίση	Γ' κλίση	Δ' κλίση	Ε' κλίση

(μονάδες 5)

Γ.1.β. Να εντοπίσετε τις αντωνυμίες του α' αποσπάσματος, να τις αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους και τη συνέχεια να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

Αντωνυμία	Είδος	Ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ.1.β. scitōte, tutamini: Να σχηματίσετε τους τύπους στην προστακτική μέλλοντα στα πρόσωπα που απαντά:

β' ενικό		
γ' ενικό		
β' πληθυντικό		
γ' πληθυντικό		

(μονάδες 7)

Γ.2.β. Να μεταφέρετε τους ακόλουθους τύπους όπου ζητείται. Αν χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο:

dixissent: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα μέσης φωνής

decerp̄tam esse: ουδέτερο γένος μετοχής μέλλοντα στην ονομαστική πληθυντικού αριθμού

tutamini: απαρέμφατο ενεστώτα

confidere: γενική πτώση πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους γερουνδιακού

obiec̄erunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

constituta est: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα μέσης φωνής

deportatum: μετοχή ενεστώτα στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση

fuit: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIX, ΜΑΘΗΜΑ XXXIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidit». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audītā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio». Turn vēnit corvo in mentem verbōrum domini sui: «Oleum et operam perdidit». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, quanti nullam adhuc emerat.

β) Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacēre sentis perculsa atque prostrāta impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxērunt, sevēris legibus vincienda sunt. In tanto civīli bello, in tanto ardōre animōrum et armōrum, quassāta res publica multa perdidit et ornamenta dignitātis et praesidia stabilitātis suae;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Diu ... perdidit (4^η σειρά)» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Omnia ... vincienda sunt».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Diu, sevēris, multa: Να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς των τριών τύπων. Για τα επίθετα να ληφθεί υπόψη το γένος, ο αριθμός και η πτώση.

(μονάδες 6)

Γ.1.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους, Όπου υπάρχουν διπλοί τύποι, να γράψετε και τους δύο:

avis: αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού

corvus: δοτική πτώση ενικού αριθμού

domi: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού του ουσιαστικού

nullam: αφαιρετική πτώση πληθυντικού αριθμού στο αρσενικό γένος

iudicia: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

fides: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού

suboles: γενική πτώση πληθυντικού αριθμού

civili: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να εντοπίσετε τους τύπους του γερονδιακού στο β' απόσπασμα και στη συνέχεια να σχηματίσετε τους τύπους που ζητούνται στον παρακάτω πίνακα:

Τύπος γερονδιακού	Μετοχή μέλλοντα ενεργητικής φωνής (στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση)

(μονάδες 12)

Γ.2.β. attulit: Να γράψετε τους τύπους των απαρεμφάτων στην ενεργητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

.

(μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXV, ΜΑΘΗΜΑ XXVIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam.

β) Aesōpi nostri Licinus servus tibi notus Rōmā Athēnas fūgit. Is Athēnis apud Patrōnem Epicurēum paucos menses pro libero fuit, inde in Asiam abiit. Postea Plato quidam Sardiānus, cum eum fugitīvum esse ex Aesōpi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custōdiam Ephesi tradidit. Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Cato attulit... Carthagine» και «Is Athēnis ... dedūc. ».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Από τα ουσιαστικά των παρακάτω αποσπασμάτων να επιλέξετε πέντε (5) κύρια ονόματα (μονάδες 5) και να τα γράψετε στη δοτική του αριθμού στον οποίο το καθένα βρίσκεται (μονάδες 5):

- I. Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore».
- II. Aesōpi nostri Licinus servus tibi notus Rōmā Athēnas fūgit.

Κύριο όνομα	Δοτική

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες

- I. Το *ficum* είναι ουσιαστικό μόνο της β' κλίσης
- II. Το *praecocem* είναι αιτιατική ενικού αρσενικού γένους
- III. Η γενική πληθυντικού του *patribus* είναι *patrium*
- IV. Εναλλακτικός τύπος υπερθετικού του *summa* είναι το *suprema*
- V. Το *te* στον εμπρόθετο *tecum* είναι αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας β' προσώπου

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στα χωρία «*Itaque cavēte periculum, tutamini patriam*» και «*Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit*» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται σε προστακτική, να τους καταγράψετε στη στήλη Α' (6 μονάδες) και να τους μεταφέρετε στο γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή στη στήλη Β' (6 μονάδες)

A'	B'

(Μονάδες 12)

Γ.2.β. abiiit: να γραφεί η μετοχή ενεστώτα στη γενική πτώση, η αφαιρετική του σουπίνου και η γενική του γερονδίου.

(Μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIII, ΜΑΘΗΜΑ XXXII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Aegrotābat Caecīna Paetus, marītus Arriae, aegrotābat et filius. Filius mortuus est. Huic Arria funus ita parāvit, ut ignorarētur a marīto; quin immo cum illa cubiculum marīti intraverat, vivere filium simulābat, ac marīto persaepe interroganti, quid ageret puer, respondēbat: «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat.

β) Quam multas imagines fortissimōrum virōrum –non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum – scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt! Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformābam.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Aegrotābat Caecīna Paetus, ... paulo post siccis oculis redībat.» και «Quam multas imagines ... scriptōres et Graeci et Latīni nobis reliquērunt!».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

filius: την κλητική του ενικού αριθμού

funus: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

cubiculum: την κλητική του πληθυντικού αριθμού

diu: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος

dolōri: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

imagines: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

scriptōres: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

bene: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Να εντοπίσετε όλες τις αντωνυμίες του πρώτου αποσπάσματος και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος ή πρόσωπο, στον άλλον αριθμό

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
aegrotābat: γ' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής		
parāvit: γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής		
ignorarētur: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού παθητικής φωνής		
vivere: απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής		
cohibitae: γενική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής παρακειμένου παθητικής φωνής		
reliquērunt: γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής		
gerendi: γενική γερουνδιακού ενικού αριθμού αρσενικού γένους		
proponēbam: α' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής		
colendo: αφαιρετική γερουνδίου		

(Μονάδες 9)

Γ.2.β. conformābam: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.

(Μονάδες 6)

ΜΑΘΗΜΑ XXXIII, ΜΑΘΗΜΑ XXXVII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis perculsa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt.

β) Equidem, ut veni ad urbem, non destiti omnia et sentire et dicere et facere, quae ad concordiam pertinerent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnare cuperent, etsi ego clamabam nihil esse bello civili miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victores ferociores impotentioresque reddit, ut, etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur. Bellorum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequatur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και το χωρίο «Omnia sunt misera ... victoria parta sit» του β' αποσπάσματος.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacere sentis perculsa atque prostrata impetu belli ipsius, quod necesse fuit» του α' αποσπάσματος να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (1 μονάδα για τον εντοπισμό της κάθε αντωνυμίας και 1 μονάδα για κάθε σωστό τύπο).

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

uni: γενική ενικού

suboles: γενική πληθυντικού

severis: η αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό

misera: η ονομαστική ενικού στον υπερθετικό βαθμό στο γένος που βρίσκεται το επίθετο και στο αρσενικό γένος

ferociores: η αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους στον θετικό βαθμό

auxilio: η αιτιατική ενικού

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

sunt: το γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα

comprimendae: η αφαιρετική του σουπίνου

cogantur: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

fiant: το β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα

velit: το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής και υποτακτικής παρατατικού

obsequatur: το απαρέμφατο του μέλλοντα

(Μονάδες 7)

Γ.2.β. Στο παρακάτω χωρίο του δεύτερου αποσπάσματος «sed tantus furor omnes invaserat, ... etiamsi natura tales non sint, necessitate esse cogantur» να εντοπιστούν τα ρήματα γ' συζυγίας και να μεταφερθούν στο γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου στη φωνή που βρίσκεται το κάθε ρήμα (1 μονάδα για τον εντοπισμό κάθε ρήματος και 1 μονάδα για κάθε σωστό τύπο).

.

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVI, ΜΑΘΗΜΑ XXIX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) C. Plinius Marcellīno suo salūtem. Tristissimus haec tibi scribo: Fundāni nostri filia minor mortua est. Eā puellā nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiōre vitā dignius vidi. Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anīlis prudentia, matronālis gravitas erat et tamen suavitas puellāris. Ut illa patris cervicibus inhaerēbat!

β) Cum Octaviānus post victoriam Actiacam Rōmam redīret, homo quidam ei occurrit corvum tenens; eum instituerat haec dicere: «Ave, Caesar, victor imperātor». Caesaris multum interfuit corvum emere; itaque viginti milibus sestertium eum ēmit. Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdidi». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tristissimus haec ... suavitas puellāris. » και «Caesaris multum interfuit ... eum Caesari attulit».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να εντοπίσετε στο χωρίο «Fundāni nostri filia minor mortua est. Eā puellā nihil umquam festivius, nihil amabilius nec longiōre vitā dignius vidi» τα επίθετα που βρίσκονται σε συγκριτικό βαθμό και να τα καταγράψετε στη στήλη Α' (μονάδες 5). Στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στο ίδιο γένος και πτώση του θετικού βαθμού στη στήλη Β' (μονάδες 5):

A'	B'

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες

- I. Η γενική ενικού του nihil είναι nihili.
- II. Το puellāris δεν σχηματίζει παραθετικά.
- III. Η ονομαστική πληθυντικού του αριθμητικού milibus είναι milia.
- IV. Το ουσιαστικό avis στην αφαιρετική ενικού σχηματίζει δύο τύπους: avi και ave.
- V. Το pecunia έχει μόνο πληθυντικό

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Τα ρήματα της στήλης Α' βρίσκονται σε οριστική έγκλιση. Αφού αναγνωρίσετε τον χρόνο του καθενός (στήλη Β') (μονάδες 6), να γράψετε στη στήλη Γ' την ονομαστική ενικού της μετοχής μέλλοντα, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο (μονάδες 6).

A'	B'	Γ'
scribo		
mortua est		
vidi		
impleverat		
erat		
ēmit		

(Μονάδες 12)

Γ.2.β. attulit: να γράψετε τα απαρέμφατα ενεργητικής φωνής (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο όπου χρειάζεται)

(Μονάδες 3)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVI, ΜΑΘΗΜΑ XXVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anīlis prudentia, matronālis gravitas erat et tamen suavitas puellāris. Ut illa patris cervicibus inhaerēbat! ut nos amīcos paternos et amanter et modeste complectebātur! ut nutrīces, ut paedagōgos, ut praeceptōres diligēbat! quam studiōse, quam intellegenter lectitābat! ut parce ludēbat! Quā illa patientiā, quā etiam constantiā novissimam valetudinem tulit!

β) Postea Plato quidam Sardiānus, cum eum fugitīvum esse ex Aesōpi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custōdiam Ephesi tradidit. Tu hominem investīga, quaeso, summāque diligentīā vel Rōmam mitte vel Epheso rediens tecum dedūc. Noli spectāre quanti homo sit. Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolōre Aesōpus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitīvi.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Ut illa patris cervicibus ... valetudinem tulit!» (απόσπασμα α') και «Postea Plato ... qui tam nihili est.» (απόσπασμα β').

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους:

matronālis: η αφαιρετική ενικού.

cervicibus: η ονομαστική πληθυντικού.

modeste: ο συγκριτικός βαθμός του επιρρήματος.

scelus: η αιτιατική πληθυντικού

nihil: αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος.

(Μονάδες 5)

Γ.1.β. Στην πρόταση «Quā illa patientiā, quā etiam constantiā novissimam valetudinem tulit!» (κείμενο α') και στο απόσπασμα «Tu hominem investīga, ... enim preti est, qui tam nihili est» (κείμενο β') να εντοπιστούν τα επίθετα (1 μονάδα για κάθε λέξη) και να μεταφερθούν στους υπόλοιπους βαθμούς, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση (1 μονάδα για κάθε σωστό τύπο).

(Μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα α' που σας δόθηκε να εντοπιστούν τα ρήματα β' συζυγίας (1 μονάδα για κάθε λέξη) και να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας με τους τύπους που ζητούνται στην ίδια φωνή που βρίσκονται οι ρηματικοί τύποι (1 μονάδα για κάθε σωστό τύπο). Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

ΡΗΜΑ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ	Β' ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΣΤΩΤΑ
------------------	---------------------	-------------------------------------

(Μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

complectebātur: χρονική αντικατάσταση στα απαρέμφата.

tulit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

sit: το απαρέμφάτο μέλλοντα (και οι δύο τύποι).

rediens: η γενική πτώση της μετοχής στον ενικό αριθμό.

possit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του ενεστώτα.

(Μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXI, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Veientanam praedam non aequo iure divisam, absens dictator est factus; is Gallos iam abeuntes secutus est: quibus interemptis aurum omne recepit. Quod illic appensum civitati nomen dedit: nam Pisaurum dicitur, quod illic aurum pensatum est. Post hoc factum rediit in exilium, unde tamen rogatus reversus est.

β) Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitavit et a duce hostium his verbis proelio lacesitus est: «Congrediamur, ut singularis proelii eventu cernatur, quanto miles Latinus Romano virtute antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditate pugnandi permotus, iniussu consulis in certamen ruit; et fortior hoste, hasta eum transfixit et armis spoliavit. Statim hostes fuga salutem petiverunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Tum Camillus... pensatum est» από το πρώτο απόσπασμα και το «Congrediamur...petiverunt» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να κατατάξετε τα παρακάτω ουσιαστικά στον πίνακα ανάλογα με την κλίση τους, αφού τα μετατρέψετε στη γενική πληθυντικού: exilio, praedam, iure, nomen, castra, verbis, proelii, miles, viribus, certamen

Α΄ ΚΛΙΣΗ	Β΄ ΚΛΙΣΗ	Γ΄ ΚΛΙΣΗ

(μονάδες 10)

Γ.1.β. Να αναγνωρίσετε τους παρακάτω αντωνυμικούς τύπους μέσα από τα δοθέντα αποσπάσματα ως προς το γένος, την πτώση και τον αριθμό: qui, is, hoc, quanto, suis

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

divisam: α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

absens: απαρέμφατο ενεστώτα

est factus: ίδιος ρηματικός τύπος στην ενεργητική φωνή

abeuntes: γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα στο θηλυκό γένος

interemptis: γενική ενικού στο θηλυκό γένος του γερουνδιακού

recepit: β' ενικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

dedit: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκεται

dicitur: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή

reversus est: απαρέμφατο παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

laccessitus est: ίδιος ρηματικός τύπος στην υποτακτική στην ίδια φωνή

congregiamur: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

cernatur: ίδιο πρόσωπο και έγκλιση στον παρατατικό στην ίδια φωνή

confisus: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού

ruit: αιτιατική ενικού της μετοχής μέλλοντα στο θηλυκό γένος

transfixit: αφαιρετική σουπίνου

ΜΑΘΗΜΑ XXVI, ΜΑΘΗΜΑ XXX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Nondum annos XIII impleverat, et iam illi anilis prudentia, matronalis gravitas erat et tamen suavitas puellaris. Ut illa patris cervicibus inhaerebat! ut nos amicos paternos et amanter et modeste complectebatur! ut nutrices, ut paedagogos, ut praeceptores diligebat! quam studiose, quam intellegenter lectitabat! ut parce ludebat! Qua illa patientia, qua etiam constantia novissimam valetudinem tulit!

β) Quam ob rem accusatores non Asiae nomen Murenæ obiecerunt, ex qua laus familiae, memoria generi, honos et gloria nomini constituta est, sed aliquod flagitium ac dedecus aut in Asia susceptum aut ex Asia deportatum. Meruisse vero stipendia in eo bello virtutis fuit; patre imperatore libentissime meruisse pietatis fuit; finem stipendiorum patris victoriam ac triumphum fuisse felicitatis fuit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Ut illa ... tulit!» από το πρώτο απόσπασμα και το «Quam ob ...pietatis fuit» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί κάθε συνεκφορά στη γενική πληθυντικού :

amicos paternos, novissimam valetudinem, quam rem, aliquod flagitium, dedecus susceptum
(μονάδες 10)

Γ.1.β. Να αντικαταστήσετε τα επίθετα και τα επιρρήματα που ακολουθούν στους άλλους δυο βαθμούς.

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ
amanter		
modeste		
intellegenter		
		novissimam
		libentissime

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

impleverat: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

inhaerebat: ίδιος τύπος στην υποτακτική παρατατικού και β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

ludebat: αιτιατική πληθυντικού γερονδιακού στο αρσενικό γένος

tulit: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

obiecerunt: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

constituta est: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

meruisse: γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα και οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

fuisse: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα

(μονάδες 10)

Γ.2.β. complectebatur: Να γραφτούν τα απαρέμφατα και το σουπίνο, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI, ΜΑΘΗΜΑ XL

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit:

β) solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmum sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Manius Curius Dentātus ...mirāti sunt» (από το α' κείμενο) και «Quin etiam...conservātam esse» (από το β' κείμενο).

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στα απόσπασμα «Die quodam...spectandum praebuit»: να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της β' κλίσης με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο (μονάδες 0,5) και να σχηματίσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (1 μονάδα κάθε ουσιαστικό).

(μονάδες 6)

Γ.1.β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

maximā frugalitāte: τη γενική ενικού

Die quodam: την αιτιατική πληθυντικού

magnum pondus: γενική πληθυντικού

vultum: γενική πληθυντικού

hac re: δοτική ενικού

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στα αποσπάσματα «Samnitium divitias...protinus dixit» και «licet mortem...iudicābo Marium» να εντοπίσετε τα αποθετικά ρήματα και να συμπληρώσετε τον

παρακάτω πίνακα με τους τύπους που ζητούνται. Όπου χρειάζεται να λάβετε υπόψη το υποκείμενο:

Αποθετικό ρήμα	Μετοχή Ενεστώτα στη γενική ενικού	υποτακτική μέλλοντα στο πρόσωπο και στον αριθμό που είναι ο κάθε τύπος
----------------	-----------------------------------	--

(μονάδες 9)

Γ.2.β Να γράψετε ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Όπου χρειάζεται να λάβετε υπόψη το υποκείμενο και όπου υπάρχουν δύο τύποι να γράψετε και τους δύο:

assidentem: απαρέμφατο Μέλλοντα Ενεργητικής φωνής

attulissent: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα

noluit: β' πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού

instāret: α' πληθυντικό υποτακτικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

sum: απαρέμφατο μέλλοντα

conservātam esse: γ' ενικό Οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cum P.Cornēlius Nasīca ad Ennium poētam venisset eique ab ostio quaerenti Ennium ancilla dixisset eum domi non esse, Nasīca sensit illam domini iussu id dixisse et illum intus esse. Accipe nunc quid postea Nasīca fecerit. Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat.

β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed Paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio laccessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confisus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Accipe nunc ... etsi domi erat.» και «Bello Latīno T. Manlius ... in certāmen ruit;».

Μονάδες 20

Γ.1.α. singulāris proelii: Να μεταφέρετε τη συνεκφορά στη γενική, δοτική αιτιατική και αφαιρετική πτώση του άλλου αριθμού.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

nobili: την ίδια πτώση, γένος και αριθμό στους άλλους βαθμούς

genere: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού

pugnā: την ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

eius: την αφαιρετική ενικού στο ίδιο γένος

his: την ίδια πτώση και γένος στον άλλον αριθμό

eventu: τη δοτική του ενικού αριθμού

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο δεύτερο απόσπασμα να εντοπίσετε τους τύπους που βρίσκονται στην υποτακτική έγκλιση και να τους μεταφέρετε στην οριστική ενεστώτα, στο ίδιο πρόσωπο και φωνή.

(Μονάδες 5)

Γ.2.β. Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α' με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β'.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
venisset	i. γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής ii. γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
quaerenti	i. αφαιρετική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα ii. δοτική ενικού, αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα
dixisse	i. απαρέμφατο παρακειμένου μέσης φωνής ii. απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής
accipe	i. β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής ii. β' ενικό προστακτικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής
fecerit	i. γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής

	ii. γ' ενικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής
quaereret	i. γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής ii. γ' ενικό υποτακτικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής
praefuit	i. γ' ενικό υποτακτικής παρακειμένου ii. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου
laccessītus est	i. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής ii. γ' ενικό προστακτικής ενεστώτα παθητικής φωνής
confīsus	i. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους μετοχής μέλλοντα ii. ονομαστική ενικού αρσενικού γένους μετοχής παρακειμένου
pugnandi	i. απαρέμφατο ενεστώτα μέσης φωνής ii. γενική γερονδίου

(Μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVIII, ΜΑΘΗΜΑ XXXIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amāvit; postea is puellam in matrimonium duxit.

β) Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio; si poterit, imperātor, si minus, miles; si poterit, integer, si minus, debilis. Quamcumque fortūnam acceperit, aliquid ex illa memorabile efficiet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το α' απόσπασμα «Nam...duxit» και «si poterit, in patria...efficiet» από το β' απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε συνεκφορά:

sacello quodam: τη γενική ενικού

aliqua vox: την δοτική πληθυντικού

longā morā: την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

meā sede: γενική πληθυντικού

Hoc dictum: δοτική ενικού

res ipsa: αιτιατική πληθυντικού

viliōrem materiam: γενική ενικού

Eōdem modo: γενική πληθυντικού

(μονάδες 8)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
longā		
libenter		

multum		
	viliōrem	
		optimum
	minus	
integer		

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α΄ με τα στοιχεία της στήλης Β΄. Τρία στοιχεία από τη στήλη Β΄ περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α΄	ΣΤΗΛΗ Β΄
1. persedēbat	α. Μετοχή ενεστώτα, ονομαστική πτώση
2. audirētur	β. γ΄ ενικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής
3. vixit	γ. αφαιρετική γερουνδίου
4. explicābit	δ. γ΄ ενικό υποτακτικής παρατατικού Παθητικής φωνής
5. acceperit	ε. α΄ πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού Ενεργητικής φωνής
	στ. γ΄ ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
	ζ. γ΄ ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
	η. γ΄ ενικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα ενεργητικής φωνής

(μονάδες 5)

Γ.2.β.

congruens: γ΄ πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού

standi: α΄ πληθυντικό υποτακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

mortua est: γενική γερουνδίου

duxit: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

sciēbat: β΄ πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα

fieri: ονομαστική μετοχής ενεστώτα ενεργητικής φωνής και γ΄ ενικό υποτακτικής ενεστώτα στην ίδια με τον τύπο φωνή

posset: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική του ενεστώτα

licēbit: β΄ πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου

efficient: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVIII, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Parvi enim preti est, qui tam nihili est. Sed, propter servi scelus et audaciam, tanto dolōre Aesōpus est adfectus, ut nihil ei gratius possit esse quam recuperatio fugitīvi.

β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed Paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio laccessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστεί στη Νέα Ελληνική το ακόλουθο απόσπασμα «Is cum aliquando... morte multāvit».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τον κατάλληλο χαρακτηρισμό από τη στήλη Β΄. Δύο στοιχεία της στήλης Β΄ περισσεύουν.

A΄	B΄
1. Propter	I. Επίθετο συγκριτικού βαθμού ουδετέρου γένους
2. servi	II. Πρόθεση
3. scelus	III. Επίθετο β΄ κλίσης ουδετέρου γένους

4. gratius	IV. Ουσιαστικό γ' κλίσης ουδετέρου γένους
5. nobili	V. Αναφορική αντωνυμία
6. exercitui	VI. Επίρρημα
7. his	VII. Ουσιαστικό β' κλίσης ουδετέρου γένους
8. Statim	VIII. Επίθετο γ' κλίσης, ουδετέρου γένους
9. fugā	IX. Δεικτική αντωνυμία
10. castra	X. Ουσιαστικό δ' κλίσης αρσενικού γένους
11. cuius	XI. Επίθετο συγκριτικού βαθμού αρσενικού γένους
	XII. Ουσιαστικό β' κλίσης αρσενικού γένους
	XIII. Ουσιαστικό α' κλίσης θηλυκού γένους

(Μονάδες 11)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τους άλλους βαθμούς των επιθέτων που σας δίνονται, στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Parvi		

	fortior	
--	---------	--

(Μονάδες 4)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Το praefuit είναι παρακείμενος του ρήματος praesum. Να το μεταφέρετε στους άλλους χρόνους της ίδιας έγκλισης (χωρίς να αλλάξετε το πρόσωπο) (μονάδες 5).

(Μονάδες 5)

Γ.2.β. Στο απόσπασμα που ακολουθεί να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε παρακείμενο (μονάδες 2) και να τα μεταφέρετε στην υποτακτική ενεστώτα και στην προστακτική μέλλοντα στην ίδια φωνή και στο ίδιο πρόσωπο (8 μονάδες): «et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit».

Ρήματα σε Παρακείμενο	Υποτακτική ενεστώτα	Προστακτική μέλλοντα

(Μονάδες 10)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XLI , ΜΑΘΗΜΑ XLV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquāris, sermōne abhinc multis annis iam obsolēto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequāris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placēre dicis, quod honesta et bona et modesta sit. Sic ergo vive, ut viri antīqui, sed sic loquere, ut viri aetātis nostrae; atque id quod a C. Caesare scriptum est, habe semper in memoriā et in pectore: «tamquam scopulum, sic fugias verbum insolens atque inaudītum»

β) Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur. Ille epistulam perlegit militesque adhortātur ut salūtem sperent.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το α' κείμενο το απόσπασμα «Sic ergo vive ... atque inaudītum» και από το β' κείμενο όλο το β' απόσπασμα «Legātum... sperent»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο α' απόσπασμα «Tu autem... nostrae;» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες με τη σειρά που συναντώνται στο κείμενο (0,5 για κάθε λέξη) και να γράψετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (0,5 για κάθε λέξη).

(μονάδες 6)

Γ.1.β. Στο απόσπασμα «In litteris... defertur» του β' κειμένου να εντοπίσετε τα ουσιαστικά και τα εθνικά ονόματα (εκτός των κυρίως ονομάτων) και να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό.

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα «Sic ergo vive, ...inaudītum» να εντοπίσετε τα ρήματα γ' συζυγίας (1 μονάδα για κάθε λέξη) και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους τύπους που ζητούνται στην ίδια φωνή που βρίσκονται τα ρήματα (0,5 ο κάθε τύπος). Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

Ρηματικός τύπος	Απαρέμφατο Μέλλοντα	β' πληθυντικό υποτακτικής
-----------------	---------------------	---------------------------

γ' συζυγίας		Ενεστώτα
-------------	--	----------

(μονάδες 8)

Γ.2.β. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

scire: προστακτική ενεστώτα (0,5 ο τύπος)

vis: α', β', γ' πρόσωπο ενικού και γ' πληθυντικού υποτακτικής παρατατικού (0,25 ο τύπος)

placēre: γ' πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού και συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή (0,5 ο τύπος)

adīre: απαρέμφατο μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

abiciat: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή

veritus: μετοχή Ενεστώτα στη δοτική ενικού

conspicitur: γ' πληθυντικό στην προστακτική Μέλλοντα στην ίδια φωνή

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXI, ΜΑΘΗΜΑ XXXVII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt. Sed consul, cum in castra revertisset, adulescentem, cuius operā hostes fugāti erant, morte multāvit.

β) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civili miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria:

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum ... multavit» και από το δεύτερο απόσπασμα το «In eum ... miserius».

Μονάδες 20

Γ.1.α. viribus, adulescentem, hostes, omnia, nihil : Να σχηματίσετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.

(μονάδες 5)

Γ.1.β. fortior, miserius: Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς των παραθετικών των επιθέτων λαμβάνοντας υπόψη γένος, αριθμό και πτώση και στη συνέχεια να σχηματίσετε τα παραθετικά των αντίστοιχων επιρρημάτων.

	Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Επίθετο		fortior	
		miserius	
επίρρημα			

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ.2.α. revertisset: να αντικατασταθεί χρονικά ο τύπος στην οριστική έγκλιση.

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

cernātur: αφαιρετική πτώση του σουπίνο

confisus: γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα

petivērunt: β' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

fugāti erant: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή

multāvit: δοτική πληθυντικού μετοχής ενεστώτα

deducta est: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα

invaserat: α' πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου

cuperent: γενική πληθυντικού ουδετέρου γένους γερουνδιακού

esse: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXIII, ΜΑΘΗΜΑ XLI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Omnia sunt excitanda tibi uni, C. Caesar, quae iacēre sentis perculsa atque prostrāta impetu belli ipsius, quod necesse fuit: constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxērunt, sevēris legibus vincienda sunt. In tanto civīli bello, in tanto ardōre animōrum et armōrum, quassāta res publica multa perdidit et ornamenta dignitātis et praesidia stabilitātis suae; multaque uterque dux fēcit armātus, quae idem togātus fieri prohibuisset.

β) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiōres Horatii plane ac dilucide cum suis locūti sunt; non Sicanōrum aut Pelasgōrum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetātis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquāris, sermōne abhinc multis annis iam obsolēto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Omnia sunt excitanda tibi ... sevēris legibus vincienda sunt.» και «Curius et Fabricius ... atque intellegere vis, quae dicas.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α΄ με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β΄.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
Omnia	• ονομαστική πληθυντικού, ουδετέρου γένους • αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους
quae (το πρώτο του πρώτου αποσπάσματος)	• ονομαστική πληθυντικού, ουδετέρου γένους • αιτιατική πληθυντικού, ουδετέρου γένους

belli	• γενική ενικού, ουδετέρου γένους • ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους
fides	• ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους • αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους
suboles	• αιτιατική πληθυντικού, θηλυκού γένους • ονομαστική ενικού, θηλυκού γένους
viri	• ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους • γενική ενικού, αρσενικού γένους
suis	• δοτική πληθυντικού, αρσενικού γένους, γ' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας • αφαιρετική πληθυντικού, αρσενικό, γ' πρόσωπο της κτητικής αντωνυμίας

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα και το επίρρημα στους άλλους δύο βαθμούς (τα επίθετα να τεθούν στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό).

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
severis		
multa (το πρώτο του πρώτου αποσπάσματος)		
		antiquissimi
plane		

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. sentis, fuit, diffluxerunt, perdidit, fecit, locuti sunt, dicuntur, utebantur, vis: να μεταφέρετε τα παραπάνω ρήματα στην υποτακτική στον χρόνο που βρίσκονται στο ίδιο πρόσωπο και φωνή

(μονάδες 9)

Γ.2.β. iacere: να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής όλων των χρόνων στην ίδια φωνή.

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XL, ΜΑΘΗΜΑ XLVII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium.

β) Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārumprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «solus ... Marium» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Etsi ... obiecit».

Μονάδες 20

Γ.1.α. occupāta urbe, solus augur, hac re, eo consilio, aliis sermonibus: να γράψετε την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό.

(μονάδες 10)

Γ.1.β. celerrime: να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος καθώς και τους τρεις βαθμούς του επιθέτου στην ονομαστική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. minitans: να γράψετε τις υπόλοιπες μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος λαμβάνοντας υπόψη και το υποκείμενο.

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

coegerat: αφαιρετική σουπίνο

audebat: μετοχή μέλλοντα

noluit: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού
dixit: β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
oppressit: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή
vidisse: αιτιατική πτώση πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους γερονδιακού
malo: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής ενεστώτα
obiēcit: απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή
faciant: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XLII , ΜΑΘΗΜΑ XLIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Nonnulli sunt in hoc ordine, qui aut ea, quae imminēt, non videant, aut ea, quae vident, dissimulent: qui spem Catilīnae mollibus sentiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent.

β) Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx līberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, lībera in līberā patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το α' κείμενο το απόσπασμα «qui spem... esse dicerent» και από το β' κείμενο όλο το β' απόσπασμα «Quamvis infesto ... futūra sum» β' απόσπασμα

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

hoc: ονομαστική πληθυντικού θηλυκού γένους

ea: γενική πληθυντικού θηλυκού γένους

qui: αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους

spem: αφαιρετική στον ίδιο αριθμό

mināci animo: ονομαστική πληθυντικού

illa moenia: δοτική πληθυντικού

penātes mei: δοτική πληθυντικού

nihil: δοτική ενικού

(μονάδες 8)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, τοποθετώντας τους άλλους βαθμούς σύγκρισης στο ίδιο γένος, πτώση και αριθμό, αν πρόκειται για επίθετο.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
---------	-------------	-------------

mollibus		
improbi		
crudeliter		
infesto		
līberā		
diu		
		miserrima

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στα αποσπάσματα «Ergo ego, ... mortua essem» και «at contra hos... manet» του β' κειμένου να εντοπίσετε τα ρήματα (0,5 μονάδα για κάθε λέξη) και να συμπληρωθεί ο παρακάτω πίνακας με τους τύπους που ζητούνται στην ίδια φωνή που βρίσκονται τα ρήματα (0,5 ο κάθε τύπος). Όπου χρειάζεται, να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

Ρηματικός τύπος	Απαρέμφατο παρακειμένου	γ' πληθυντικό οριστικής Συντελεσμένου Μέλλοντα

(μονάδες 9)

Γ.2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται:

aiuērunt: γ' πληθυντικό στην υποτακτική Παρακειμένου στην Παθητική φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

nascentem: χρονική αντικατάσταση στο γ' ενικό στην υποτακτική

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVIII, ΜΑΘΗΜΑ XLIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Caecilia, uxor Metelli, dum more prisco omen nuptiāle petit filiae sorōris, ipsa fēcit omen. Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.

β) Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx līberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, lībera in līberā patria mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Caecilia, uxor Metelli ... ut sibi paulisper loco cederet.» και «Quamvis infesto ... in līberā patria mortua essem.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. omen nuptiāle, sacello quodam, aliqua vox, res ipsa: να μεταφερθούν οι παραπάνω συνεκφορές στην ίδια πτώση, στον άλλον αριθμό.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. longā, infesto: να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό (μονάδες 4). Του επιθέτου mināci να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς (μονάδες 3).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
petit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
audiretur: γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρατατικού		
standi: γενική γερουνδίου		
dixit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
perveneras: β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
succurrit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
reperissem: α' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
oppugnaretur: γ' ενικό υποτακτικής παθητικού μέλλοντα		

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. oppugnarētur: να γραφούν τα απαρέμφατα όλων των χρόνων και στις δύο φωνές (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XLIII, ΜΑΘΗΜΑ XLIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx liberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, liberā in liberā patriā mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.

β) Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit quod tonsōris praeripuisset officium. Cui secrēto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium factum meum, sed certissimum indicium amōris mei erga te tale consilium molientem: experīri enim volui, quam aequo animo me ferro essem interemptūra, si tibi consilium non ex sententiā cessisset».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Quamvis ... manet» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Cui ... cessisset».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να μεταφέρετε τους τύπους στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

mināci, coniunx, mors, indicium, ferro

(μονάδες 5)

Γ.1.β. liberā, aquo: να σχηματίσετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό, καθώς και τους τρεις βαθμούς του αντίστοιχου επιρρήματος.

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

Γ.2.α. mortua: να γράψετε τις υπόλοιπες μετοχές και τους τύπους απαρεμφάτου του ρήματος λαμβάνοντας υπόψη και το υποκείμενο.

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

perveneras: απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή

fuit: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

reperissem: απαρέμφατο ενεστώτα στην άλλη φωνή

possum: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού

vocatus: γ' πληθυντικό προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

obiurgandam: αφαιρετική σουπίνο

molientem: β' ενικό οριστικής ενεστώτα

essem interemptura: απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

cessisset: δοτική πτώση πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXIII, ΜΑΘΗΜΑ XXXV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Constituenda iudicia, revocanda fides, comprimendae libidines, propaganda suboles; omnia quae dilapsa iam diffluxerunt, severis legibus vincienda sunt. In tanto civili bello, in tanto ardore animorum et armorum, quassata res publica multa perdidit et ornamenta dignitatis et praesidia stabilitatis suae; multaque uterque dux fecit armatus, quae idem togatus fieri prohibuisset.

β) Unum fuisse Homero servum, tres Platoni, nullum Zenoni tradunt. Nemo vero eos miseretur, quod infelicitur vixerint. Menenius Agrippa, qui inter patres ac plebem publicae gratiae sequester fuit, aere collato funeratus est. Atilius Regulus, cum Poenos in Africa funderet, ad senatum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curari placuit, quoniam Regulus aberat. Scipionis filiae ex aerario dotem acceperunt, quia nihil illis reliquerat pater.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «constituenda...suae;» από το πρώτο απόσπασμα και το «Menenius Agrippa...pater» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί κάθε συνεκφορά και το αριθμητικό στη γενική πληθυντικού:

severis legibus, civili bello, tanto ardore, multa ornamenta, tres (servos)

(μονάδες 9)

Γ.1.β. Να κατατάξετε τις ακόλουθες αντωνυμίες στον πίνακα και να συμπληρώσετε για καθεμία τις πτώσεις που υπολείπονται οριζόντια: quae (1ο), idem, nihil

Ονομαστική ενικού	Αιτιατική ενικού	Ονομαστική πληθυντικού

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

comprimendae: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού στην παθητική φωνή
(να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

diffluxerunt: ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού και β' ενικό πρόσωπο
προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

quassata: αιτιατική πληθυντικού γερουνδιακού στο αρσενικό γένος

fieri: απαρέμφατο μέλλοντα στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)

prohibuisset: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

miseretur: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής μέλλοντα

funderet: ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και χρόνος στην παθητική φωνή

desertum esse: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

aberat: δοτική ενικού στη μετοχή ενεστώτα στο αρσενικό γένος

(μονάδες 10)

Γ.2.β.funeratus est: Να γραφτούν τα απαρέμφατα και η μετοχή στη φωνή που βρίσκεται το
ρήμα, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXIX, ΜΑΘΗΜΑ XLVI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciebat facere simulacra; ex aere quoque faciebat. Si marmor illi obtulisses, si viliores materiam, fecisset tale, quale ex illa fieri optimum posset. Eodem modo sapiens virtutem, si licebit, in divitiis explicabit, si minus, in paupertate; si poterit, in patria, si minus, in exilio;

β) Ut enim leges omnium salutem singulorum saluti anteponunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis, aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariores nobis esse patriam quam nosmet ipsos.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική τα χωρία: «Sapientem...posset» από το πρώτο απόσπασμα και το «Ut enim...salutem» από το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφτεί κάθε ονοματικός τύπος στη γενική πληθυντικού:

eae res, eodem modo, sapiens, communis utilitatis, cariores patriam

(μονάδες 9)

Γ.1.β. Να κατατάξετε τις ακόλουθες αντωνυμίες στον πίνακα και να συμπληρώσετε για καθεμία τις πτώσεις που υπολείπονται οριζόντια: tale, alicuius, ipsos

Γενική ενικού	Αιτιατική ενικού	Αιτιατική πληθυντικού

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφτεί κάθε τύπος που ζητείται από τους ακόλουθους:

prohibet: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

avertunt: ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού στην ίδια φωνή

agunt: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή
premi: απαρέμφατο μέλλοντα στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο)
utitur: αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό της μετοχής μέλλοντα
sciebat: β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή
obtulisses: ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και χρόνος στην παθητική φωνή
anteponunt: ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική παρατατικού στην ίδια φωνή
cadat: δοτική ενικού στη μετοχή ενεστώτα στο αρσενικό γένος στην ίδια φωνή
decet: γ' ενικό πρόσωπο οριστικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή

(μονάδες 10)

Γ.2.β.fecisset: Να γραφτούν τα απαρέμφατα ενεστώτα και μέλλοντα και στις δύο (2) φωνές (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο) και να συμπληρωθεί το σουπίνο και στις δυο πτώσεις.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXIV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?». Visne scīre quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

β) Cum Africānus in Literno esset, complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit. Praedōnes postes ianuae tamquam sanctum templum venerāti sunt et cupide Scipiōnis dextram osculāti sunt. Cum ante vestibulum dona posuissent, quae homines deis immortalibus consecrāre solent, domum revertērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Visne scīre... ipsi non credis?» και «Cum Africānus in Literno... intromitti iussit.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να τοποθετήσετε τις αντωνυμίες που ακολουθούν στην κατάλληλη στήλη: Quid (το πρώτο), tuam, mihi, ipsi, se, Haec, quae. Σε μία στήλη δεν αντιστοιχούν αντωνυμίες.

Προσωπική	Κτητική	Δεικτική	Αόριστη	Οριστική	Αναφορική	Ερωτηματική

(Μονάδες 7)

Γ.1.β. Να εντοπίσετε στο β' απόσπασμα δύο επίθετα που δεν σχηματίζουν παραθετικά (2)
και να τα γράψετε στην αιτιατική ενικού και των τριών γενών (6)

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Αφού εντοπίσετε στο παρακάτω απόσπασμα τους ρηματικούς τύπους (4 μονάδες), να τους μεταφέρετε στην αφαιρετική του σουπίνου (4 μονάδες): «Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit».

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. osculāti sunt: Να αναγνωρίσετε τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται το ρήμα (1 μονάδα)
και στη συνέχεια να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί με ό,τι ζητείται (6 μονάδες).
(Να λάβετε υπόψη σας το Υποκείμενο όπου χρειάζεται):

Απαρέμφατο ενεστώτα	
Απαρέμφατο μέλλοντα	
Απαρέμφατο παρακειμένου	
Αιτιατική σουπίνου	
Μετοχή ενεστώτα	
Μετοχή μέλλοντα	

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXV, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse! ». Statimque sumptum est Punicum bellum tertium, quo Carthāgo delēta est.

β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio lacesītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit; et fortior hoste, hastā eum transfixit et armis spoliāvit. Statim hostes fugā salūtem petivērunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Neminem credideritis... Carthāgo delēta est» και «Bello Latīno T. Manlius... virtūte antecellat».

Μονάδες 20

Γ.1.α.Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω προτάσεις ως σωστές ή λανθασμένες:

	Σωστό	Λάθος
1. Το Neminem είναι αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης ουσιαστικής αντωνυμίας nemo.		
2. Το discrimine είναι ονομαστική ενικού του ουδέτερου ουσιαστικού της γ' κλίσης discrimen-inis.		
3. Το quondam είναι αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης αντωνυμίας quidam- quaedam- quoddam.		

4. Το tertium είναι ουδέτερο του τακτικού αριθμητικού επιθέτου tertius, -a, -um.		
5. Το castra είναι ονομαστική ενικού θηλυκού γένους του ουσιαστικού της α' κλίσης castra-ae.		
6. Το eventus είναι αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους του ουσιαστικού της δ' κλίσης eventus -us.		
7. Το consulis είναι γενική ενικού αρσενικού γένους του ουσιαστικού της γ' κλίσης consulis- is.		
8. Το certāmen είναι αιτιατική ενικού ουδέτερου γένους του ουσιαστικού της γ' κλίσης certamen -inis.		
9. Το armis είναι αφαιρετική πληθυντικού ουδέτερου γένους του ουσιαστικού της β' κλίσης arma -orum.		

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. extremo, nobili, fortior: να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους άλλους βαθμούς των επιθέτων στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
		extremo
nobili		
	fortior	

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α΄ με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β΄.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
1. consultūrum esse	i. απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής ii. απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής
2. consulueritis	i. β΄ πληθυντικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής ii. β΄ πληθυντικό υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
3. delēta est	i. γ΄ ενικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής ii. γ΄ ενικό οριστικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής
4. abīret	i. γ΄ ενικό οριστικής παρατατικού ii. γ΄ ενικό υποτακτικής παρατατικού
5. abstinērent	i. γ΄ πληθυντικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής ii. γ΄ πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
6. pugnandi	i. γενική γερουνδίου ii. γενική ενικού αρσενικού γένους γερουνδιακού
7. transfixit	i. γ΄ ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής ii. γ΄ ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

(Μονάδες 7)

Γ.2.β. Congrediāmur: Να γράψετε το β' ενικό οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα και παρατατικού και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων (να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται).

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XIX, ΜΑΘΗΜΑ XLVII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Rōmānos in eādem cruentissimā pugnā occīsos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.

β) Iulia, Augusti filia, matūre habēre coeperat canos, quos legere secrēte solēbat. Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Catilīna a Cicerōne ex urbe ... multos autem graviter vulnerātos esse.» και «Eo consilio aliquando ... cana esse mallet an calva.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:

altero consule: στη γενική του ενικού αριθμού

exercitu suo: στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό

hac re: στη δοτική του ενικού αριθμού

eo consilio: στην ονομαστική του πληθυντικού αριθμού

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. multos, cruentissimā: να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό (μονάδες 4). Του επιρρήματος matūre να γραφεί το επίθετο και στους τρεις βαθμούς, στη γενική του ενικού αριθμού, στο θηλυκό γένος (μονάδες 3).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α΄ με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β΄.

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
tradit	i. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής ii. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
occīsos esse	i. απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα μέσης φωνής ii. απαρέμφατο παρακειμένου μέσης φωνής
coeperat	i. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής ii. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
voluit	i. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ii. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα
intervenit	i. γ΄ ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

	ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
vidisse	i. α' ενικό πρόσωπο, υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής ii. απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής
extraxit	i. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής ii. γ' ενικό πρόσωπο, οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

(Μονάδες 7)

Γ.2.β. Στο δεύτερο απόσπασμα να εντοπίσετε τους τέσσερις τύπους της υποτακτικής (Μονάδες 4) και να τους μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο και αριθμό της οριστικής στον ενεστώτα (Μονάδες 2) και στον παρατατικό (Μονάδες 2) στην ίδια φωνή.

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVII, ΜΑΘΗΜΑ XLII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria:

β) qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και το χωρίο «qui spem Catilīnae mollibus sententiis ... crudeliter et regie id factum esse dicerent» του β' αποσπάσματος.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «In eum locum res deducta est ... bello civīli miserius» να εντοπίσετε τα δευτερόκλιτα ουσιαστικά και να τα μεταφέρετε στην αιτιατική πληθυντικού (1 μονάδα για τον εντοπισμό του κάθε ουσιαστικού και 1 μονάδα για κάθε σωστό τύπο).

(Μονάδες 6)

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

aliqui: η γενική του ενικού αριθμού.

urbem: η γενική πληθυντικού.

omnes: η αιτιατική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος.

nihil: η αφαιρετική ενικού.

miserius: ο υπερθετικός βαθμός του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

coniurationem: η ονομαστική ενικού.

multi: ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

hunc: η δοτική ενικού.

neminem: η γενική ενικού.

(Μονάδες 9)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

deducta est: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

esse: το απαρέμφατο του μέλλοντα (και οι 2 τύποι)

cuperent: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική μέλλοντα στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

nascentem: η ονομαστική ενικού του ουδέτερου γένους της μετοχής του μέλλοντα.

factam: το γερουνδιακό στη γενική ενικού του αρσενικού γένους.

fateātur: την αφαιρετική του σουπίνου.

(Μονάδες 7)

Γ.2.β. Στην παρακάτω περίοδο λόγου του δεύτερου αποσπάσματος «qui spem Catilīnae mollibus sententiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti» να εντοπίσετε ρήματα της γ' συζυγίας και μετοχές ή γερούνδια που ανήκουν σε ρήματα γ' συζυγίας και να συμπληρώσετε, αφού λάβετε υπόψη το υποκείμενο, τον ακόλουθο πίνακα:

ΡΗΜΑ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ/ ΜΕΤΟΧΗ ΡΗΜΑΤΟΣ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΣΤΗ ΦΩΝΗ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ ΤΟ ΡΗΜΑ
1.	
2.	
3.	
4.	

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXII, ΜΑΘΗΜΑ XLVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformābam. Sic enim –laudem et honestātem solum expetendo, omnes cruciātus corporis et omnia pericula mortis parvi esse ducendo– me pro salute vestrā in tot ac tantas dimicatiōnes obicere potui.

β) Cerva alba eximiae pulchritūdinis Sertōrio a Lusitāno quodam dono data erat. Sertōrius omnibus persuāsit cervam, instinctam numine Diānae, conloqui secum et docēre, quae utilia factu essent. Si quid durius ei videbātur, quod imperandum militibus esset, a cervā sese monitum esse praedicābat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertōrius eum iussit tacēre;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το απόσπασμα από το α' κείμενο «Quas ego... obicere potui» και από το β' κείμενο το απόσπασμα «Si quid...tacere»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο απόσπασμα «Sic enim... obicere potui» του α' κειμένου να εντοπίσετε τα ουσιαστικά (μονάδες 2), να δηλώσετε την κλίση του κάθε ουσιαστικού (μονάδες 2) και να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό, εφόσον διαθέτει/σχηματίζει (μονάδες 4).

(μονάδες 8)

Γ.1.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται:

secum: την αντίστοιχη πτώση στο α' πρόσωπο

utilia: την αιτιατική πληθυντικού στο αρσενικό γένος

quid: την αντίστοιχη πτώση στο θηλυκό γένος

durius: τον υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος

Ea: γενική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

quodam die: αιτιατική στον άλλο αριθμό

aliquis: αιτιατική στον ίδιο αριθμό

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο α' κείμενο «Quas ego... potui» να εντοπίσετε τα γερούνδια με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο (α' στήλη πίνακα-μονάδες 3) και στη συνέχεια να συμπληρώσετε τη γ' στήλη του παρακάτω πίνακα (μονάδες 3) με ό,τι ζητείται στη β' στήλη.

α' στήλη Γερούνδια με τη σειρά που απαντώνται στο κείμενο	β' στήλη	γ' στήλη
	γ' ενικό στην υποτακτική Παρατατικού στην άλλη φωνή	
	β' πληθυντικό οριστική Συντελεσμένου Μέλλοντα στην άλλη φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	Απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)	
	γ' πληθυντικό στην προστακτική Μέλλοντα στην άλλη φωνή	
	Αιτιατική μετοχής Ενεστώτα στο αρσενικό γένος	
	α' πληθυντικό στην οριστική Μέλλοντα στην ίδια φωνή	

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α' με τα στοιχεία της στήλης Β'. Τέσσερα στοιχεία από τη στήλη Β' περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. proponebam	α. Μετοχή παρακειμένου, αιτιατική πτώση, θηλυκού γένους.
2. obicere	β. απαρέμφατο ενεστώτα αποθετικού ρήματος.
3. data erat	γ. αφαιρετική γερονδίου.
4. persuāsit	δ. α' ενικό οριστικής παρατατικού Ενεργητικής φωνής.
5. instinctam	ε. γ' ενικό οριστικής παρατατικού Παθητικής φωνής.
6. conloqui	

7. videbātur	στ. γ' ενικό οριστικής παρατατικού ενεργητικής φωνής
8. monitum esse	ζ. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
9. perisse	η. απaréμφατο Ενεστώτα ενεργητικής φωνής
	θ. απaréμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής
	ι. β' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
	ια. Αιτιατική σουπίνο
	ιβ. γ' ενικό οριστικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής
	ιγ. Απaréμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXX, ΜΑΘΗΜΑ L

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Hic vero, iudices, et fuit in Asiā et viro fortissimo, patri suo, magno adiumento in periculis, solacio in laboribus, gratulatiōni in victoriā fuit. Et si habet Asia suspiciōnem quandam luxuriae, Murēnam laudāre debēmus, quod Asiam vidit sed in Asiā continenter vixit.

β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu contenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aequae malam imperii magistrā iudicābat inopiam atque avaritiam. Quā sententiā graviter et sine ullā malevolentīā dictā Scipio obtinuit, ut neuter in provinciam mitterētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το α' απόσπασμα και το παρακάτω χωρίο του β' αποσπάσματος: «solus P. Scipio Aemiliānus ... in provinciam mitterētur».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στις παρακάτω περιόδους λόγου του β' αποσπάσματος «Cum Servius Sulpicius Galba ... nihil habet, alteri nihil est satis» να εντοπίσετε τα αντωνυμικά επίθετα (διαφορετικά κάθε φορά) και να συμπληρώσετε στον ακόλουθο πίνακα τη γενική πτώση στον αριθμό που βρίσκεται ο τύπος (0,5 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε τύπος που ζητείται):

ΑΝΤΩΝΥΜΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ	ΓΕΝΙΚΗ ΠΤΩΣΗ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	

Μονάδες 9

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω ονοματικούς τύπους:

iudices: η ονομαστική ενικού

fortissimo: η ίδια πτώση, αριθμός και γένος στον θετικό βαθμό.

patri: η γενική πληθυντικού.

magno: η γενική πληθυντικού στον συγκριτικό αριθμό.

periculis: η αιτιατική πληθυντικού.

quandam: η ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό του ίδιου γένους.

Μονάδες 6

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους παρακάτω τύπους.

fuit: απαρέμφατο παρακειμένου.

mitteretur: απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή που βρίσκεται το ρήμα.

dissensit: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα.

est: το β' ενικό οριστικής ενεστώτα και υποτακτικής παρατατικού.

obtinuit: οι δύο πτώσεις του σουπίνου.

Μονάδες 7

Γ.2.β. Στο α' απόσπασμα να εντοπίσετε τα ρήματα β' και γ' συζυγίας (όχι απαρέμφατα) και να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα ο τύπος που ζητείται).

ΡΗΜΑ Β' ΚΑΙ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ ΜΕΛΛΟΝΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ
1.	
2.	
3.	
4.	

Μονάδες 8

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXV, ΜΑΘΗΜΑ XLIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

A) Unum fuisse Homēro servum, tres Platōni, nullum Zenōni tradunt. Nemo vero eos miseretur, quod infelicitur vixerint. Menēnius Agrippa, qui inter patres ac plēbem publicae gratiae sequester fuit, aere collāto funerātus est. Atilius Rēgulus, cum Poenos in Africā funderet, ad senātum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curāri placuit, quoniam Rēgulus aberat.

β) Clamōre deinde ancillārum in cubiculum vocātus Brutus ad eam obiurgandam vēnit quod tonsōris praeripuisset officium. Cui secrēto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium factum meum, sed certissimum indicium amōris mei erga te tale consilium molientem: experīri enim volui, quam aequo animo me ferro essem interemptūra, si tibi consilium non ex sententiā cessisset».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο κείμενο το απόσπασμα το «Unum... rus» και από το δεύτερο κείμενο το απόσπασμα το «Cui secrēto ... cessisset».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε στη γενική και αιτιατική πληθυντικού τις παρακάτω συνεκφορές:

aere collāto, mercenarium suum, amōris mei, aequo animo.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Να αντιστοιχίσετε τους όρους της στήλης Α με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β.

Στήλη Α	Στήλη Β
Nemo	• Αντωνυμία αόριστη αρσενικό γένος • αρσενικό ουσιαστικό β' κλίσης
quod	• αναφορική αντωνυμία • αιτιολογικός σύνδεσμος
senātum	• ουδέτερο ουσιαστικό γ' κλίσης • αρσενικό ουσιαστικό δ' κλίσης
eo	• αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id • αιτιατική πτώση ενικού αριθμού ουδετέρου γένους της

	οριστικής αντωνυμίας is, ea, id
Clamōre	- αφαιρετική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους - ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού αρσενικού γένους
Cui	- αφαιρετική πτώση επιθέτου πληθυντικού αριθμού θηλυκού γένους της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod - δοτική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους της αναφορικής αντωνυμίας qui, quae, quod
erga	- επίρρημα - πρόθεση

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους. Όπου απαιτείται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

vixerint: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού παθητικής φωνής

discessisse: απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα παθητικής φωνής

aberat: δοτική πτώση ενικού αριθμού αρσενικού γένους μετοχής ενεστώτα

praeripuisset: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής

experiīri: ονομαστική πτώση πληθυντικού αριθμού γερουνδιακού, θηλυκού γένους

volui: γ' πρόσωπο ενικού αριθμό οριστικής ενεστώτα

(μονάδες 6)

Γ.2.β.

Molientem: να γράψετε τους ονοματικούς τύπους που δανείζεται ο ρηματικός τύπος από την ενεργητική φωνή. Όπου χρειάζεται να λάβετε υπόψη το υποκείμενο και οι μετοχές να σχηματίζουν στην ονομαστική του ενικού αριθμού.

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXVIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cum Africānus in Literno esset, complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit.

β) Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Quod ut praedōnes animadvertērunt, ... is fores reserāri eosque intromitti iussit» και «Nam in sacello quodam ... res ipsa confirmavit.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να μετατρέψετε τα ουσιαστικά που σας ζητούνται στην ίδια πτώση στον άλλο αριθμό: praedonum, praesidium, tecto, ianuae, filia, sororis, puellae, sede, res.

(μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα και τα επιρρήματα που σας ζητούνται στους άλλους δύο βαθμούς (τα επίθετα να τεθούν στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό).

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
---------	-------------	-------------

clara		
longa		
libenter		

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα «Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur.» να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε παρατατικό (μονάδες 3) και να τα μεταφέρετε στο β' πληθυντικό πρόσωπο, στην ίδια έγκλιση και φωνή του παρακειμένου λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο όπου χρειάζεται. (μονάδες 3)

(μονάδες 6)

Γ.2.β. carturn: να γράψετε τις μετοχές στο αρσενικό γένος στην ονομαστική ενικού αριθμού και τα απαρέμφατα στο αρσενικό γένος ενικού αριθμού, όπου χρειάζεται, στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος που σας δίνεται (μονάδες 5) και να κλιθεί το γερούνδιο (μονάδες 4).

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXVIII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cum Africānus in Literno esset, complūres praedōnum duces forte salutātum ad eum venērunt. Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticōrum in tecto conlocāvit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit.

β) Nam in sacello quodam nocte cum sorōris filiā persedēbat expectabatque dum aliqua vox congruens proposito audirētur. Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: « Quod ut praedōnes animadvertērunt, ... is fores reserāri eosque intromitti iussit.» και « Nam in sacello quodam ... res ipsa confirmavit.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να κατατάξετε τους τύπους που σας ζητούνται στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με το γένος.

ΖΗΤΟΥΜΕΝΟΙ ΤΥΠΟΙ	ΑΡΣΕΝΙΚΟ ΓΕΝΟΣ	ΘΗΛΥΚΟ ΓΕΝΟΣ	ΟΥΔΕΤΕΡΟ ΓΕΝΟΣ
praedonum			
captum			
fores			
proposito			
standi			
sede			
matrimonium			

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις:

complures: αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους και αφαιρετική πληθυντικού του θηλυκού γένους στον ίδιο βαθμό

clara: γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους στο συγκριτικό βαθμό και αιτιατική ενικού του ουδετέρου γένους στον υπερθετικό βαθμό

incredibile: αφαιρετική ενικού και αιτιατική πληθυντικού του ουδετέρου γένους στον θετικό βαθμό

longa: γενική πληθυντικού του ίδιου γένους στο συγκριτικό βαθμό

libenter: τον αντίστοιχο τύπο στον υπερθετικό βαθμό

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα «Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse.» να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους και να γράψετε τη φωνή στην οποία ανήκουν.

(μονάδες 7)

Γ.2.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται (να διατηρηθεί η φωνή και στους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψιν το υποκείμενο):

salutatum: β' ενικό πρόσωπο Υποτακτικής Ενεστώτα

existimasset: ο ίδιος τύπος στον Μέλλοντα

abiectis: β' πληθυντικό πρόσωπο Υποτακτικής Υπερσυντελικού

admiratum: γ' πληθυντικό πρόσωπο Προστακτικής Μέλλοντα

rettulerunt: β' ενικό πρόσωπο Προστακτικής Ενεστώτα

intromitti: απαρέμφατο Μέλλοντα

audiretur: απαρέμφατο Παρακειμένου

standi: γ' ενικό πρόσωπο Υποτακτικής Ενεστώτα

mortua est: β'ενικό πρόσωπο Οριστικής Ενεστώτα

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIX, ΜΑΘΗΜΑ XXXVI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat «Oleum et operam perdiidi». Tandem corvus salutatiōnem didicit et sutor, cupidus pecuniae, eum Caesari attulit. Audītā salutatiōne Caesar dixit: «Domi satis salutatiōnum talium audio». Tum vēnit corvo in mentem verbōrum domini sui: «Oleum et operam perdiidi». Ad haec verba Augustus risit emitque avem tanti, quanti nullam adhuc emerat.

β) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tandem corvus salutatiōnem didicit ... quanti nullam adhuc emerat.» και «Manius Curius Dentātus ... paupertātem eius mirāti sunt.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να κατατάξετε τις λέξεις της πρότασης «Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt» στον πίνακα που ακολουθεί (σε δύο στήλες δεν αντιστοιχεί κάποια λέξη) :

Ουσιαστικό	Επίθετο	Ρήμα	Αντωνυμία	Επίρρημα	Πρόθεση

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα και τα επιρρήματα στους άλλους δύο βαθμούς (τα επίθετα να τεθούν στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό).

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
Diu		
cupidus		
		maximā
	facilius	

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα «Id exemplum sutōrem quendam incitavit, ut corvum docēret parem salutatiōnem. Diu operam frustra impendēbat; quotiescumque avis non respondēbat, sutor dicere solēbat» να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε παρατατικό (μονάδες 4) και να τα μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο, στην ίδια έγκλιση και φωνή του υπερσυντέλικου (εφόσον το ρήμα δεν σχηματίζει υπερσυντέλικο στην ίδια φωνή, το μεταφέρετε στη φωνή που σχηματίζει) (μονάδες 4)

(μονάδες 8)

Γ.2.β. utebātur: να γράψετε τις μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος (σε όσους χρόνους σχηματίζουν) λαμβάνοντας υπόψη σας το υποκείμενο.

	Μετοχές	Απαρέμφατα
Ενεστώτας		
Μέλλοντας		
Παρακείμενος		
Συντελεσμένος μέλλοντας		

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVIII, ΜΑΘΗΜΑ XLIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Tandem puella, longā morā standi fessa, rogāvit materteram, ut sibi paulisper loco cederet. Tum Caecilia puellae dixit: «ego libenter tibi meā sede cedo». Hoc dictum paulo post res ipsa confirmāvit. Nam mortua est Caecilia, quam Metellus, dum vixit, multum amāvit; postea is puellam in matrimonium duxit.

β) Haec est tyrannōrum vita, in quā nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fīdos amīcos habuissem, quos infīdos, cum iam neutris gratiam referre poteram».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και το χωρίο «Haec est tyrannōrum vita ... a quo se metui putet» του β' αποσπάσματος.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

sibi: η ίδια πτώση της αντωνυμίας στον πληθυντικό αριθμό στο β' πρόσωπο.

sede: η γενική πληθυντικού αριθμού.

hoc dictum: η ονομαστική πληθυντικού της συνεκφοράς.

nulla fides: η γενική ενικού της συνεκφοράς.

inopes: η αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό.

locus: η αιτιατική πληθυντικού.

tempus: η ονομαστική πληθυντικού.

Μονάδες 9

Γ.1.β. Στην περίοδο λόγου του β' αποσπάσματος «Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet» να εντοπίσετε τρεις αντωνυμίες, διαφορετικές κάθε φορά (ερωτηματικές, οριστικές, αναφορικές), και να τις μεταφέρετε στην αιτιατική ενικού του ουδετέρου γένους (1 μονάδα ο εντοπισμός και μία μονάδα κάθε σωστός τύπος), συμπληρώνοντας τον πίνακα που ακολουθεί:

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ ΟΥΔΕΤΕΡΟΥ ΓΕΝΟΥΣ
1.	
2.	
3.	

Μονάδες 6

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο α' απόσπασμα να εντοπίσετε τα ρήματα γ' συζυγίας, διαφορετικά κάθε φορά, (όχι αποθετικά) και να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος):

ΡΗΜΑ Γ' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	Β' ΕΝΙΚΟ ΠΡΟΣΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΦΩΝΗΣ
1.	
2.	
3.	
4.	

Μονάδες 8

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

metuat: το απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

fit: το β' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα και το απαρέμφατο μέλλοντα.

coluntur: η υποτακτική υπερσυντελικού στο ίδιο πρόσωπο και την ίδια φωνή.

cecidērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα στην ίδια φωνή.

intellegitur: το απαρέμφατο συντελεσμένου μέλλοντα

ferunt: η αφαιρετική του σουπίνου.

Μονάδες 7

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXII, ΜΑΘΗΜΑ XLIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Quas ego, cupidus bene gerendi et administrandi rem publicam, semper mihi proponēbam. Colendo et cogitando homines excellentes animum et mentem meam conformābam. Sic enim -laudem et honestātem solum expetendo, omnes cruciātus corporis et omnia pericula mortis parvi esse ducendo- me pro salūte vestrā in tot ac tantas dimicatiōnes obicere potui.

β) Haec est tyrannōrum vita, in quā nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Colendo ... potui» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Haec ... tempus».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών και στη συνέχεια να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού:

Αντωνυμία	Είδος	Ίδια πτώση του άλλου αριθμού
mihi		
tantas		
haec		
quā		
eis		
quis		
se		

(μονάδες 7)

Γ.1.β. Να μεταφέρετε τα επίθετα στους τύπους που ζητούνται:

επίθετο	Ονομαστική ενικού αρσενικού γένους	Γενική πληθυντικού ουδετέρου γένους
publicam		

excellentes ¹		
omnia		
parvi		

(μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. gerendi, obicere, intellegitur: Να γραφούν οι μετοχές των ρημάτων στην αιτιατική πτώση αρσενικού γένους ενικού αριθμού στη φωνή που βρίσκεται ο κάθε τύπος.

Μετοχή Ενεστώτα ε.φ.	Μετοχή Μέλλοντα ε.φ.	Μετοχή Παρακειμένου π.φ.

(μονάδες 5)

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

proponēbam: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα στην ίδια φωνή

ducendo: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

esse: μονολεκτικός τύπος απαρεμφάτου μέλλοντα

potui: β' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού

suspecta: γ' πληθυντικό πρόσωπο προστακτικής μέλλοντα μέσης φωνής

nescio: αφαιρετική σουπίνο

diligere: ο ίδιος τύπος στην αντίθετη φωνή

metui: δοτική πληθυντικού γερουνδιακού θηλυκού γένους

colluntur: α' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή

fit: γ' πληθυντικό πρόσωπο υποτακτικής υπερσυντελικού, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο

(μονάδες 10)

Μονάδες 15

¹ Ο τύπος είναι μετοχή του ρήματος excello που χρησιμοποιείται και ως επίθετο.

ΜΑΘΗΜΑ XXV, ΜΑΘΗΜΑ XXXV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cato attulit quodam die in curiam ficum praecocem ex Carthagine ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putētis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite.

β) Atilius Rēgulus, cum Poenos in Africā funderet, ad senātum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curāri placuit, quoniam Rēgulus aberat. Scipiōnis filiae ex aerario dotem accepērunt, quia nihil illis reliquerat pater. Aequum mehercule erat populum Rōmānum tribūtum Scipiōni conferre, cum a Carthagine semper tribūtum ipse exigeret.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Cato attulit ... decerptam esse Carthagine.» και «Atilius Rēgulus, cum Poenos ... ipse exigeret.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. die, patribus, arbore, periculum, patriam, mercenarium, filiae, dotem, tribūtum (το τελευταίο του δεύτερου αποσπάσματος): αφού μεταφέρετε τα παραπάνω ουσιαστικά στον άλλον αριθμό (0,5 μονάδα), να τα κατατάξετε στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν (0,5 μονάδα).

Α΄ κλίση	Β΄ κλίση	Γ΄ κλίση	Δ΄ κλίση	Ε΄ κλίση

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
recentem		
nimia		
aequum		

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
inquit (το πρώτο του πρώτου κειμένου): γ' ενικό, οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
decertam esse: απαρέμφατο ενεργητικού μέλλοντα		
putetis: β' πληθυντικό, οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
dixissent: γ' πληθυντικό, υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
funderet: γ' ενικό υποτακτικής ενεργητικού παρατατικού		
scripsit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού		
discessisse: απαρέμφατο ενεργητικού παρακειμένου		
curari: απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα		

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. tutamini: να γράψετε όλες τις μετοχές και τα απαρέμφατα του ρήματος, λαμβάνοντας σε όλους τους τύπους υπόψη το υποκείμενο.

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVII, ΜΑΘΗΜΑ XXXV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit. Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra. «Ita est» inquit Accius «ut dicis; neque id me sane paenitet; meliōra enim fore spero, quae deinceps scribam.

β) Atilius Rēgulus, cum Poenos in Africā funderet, ad sentum scripsit mercenarium suum discessisse et ab eo desertum esse rus; id senatui publice curārī placuit, quoniam Rēgulus aberat. Scipiōnis filiae ex aerario dotem accepērunt, quia nihil illis reliquerat pater. Aequum mehercule erat populum Rōmānum tribūtum Scipiōni conferre, cum a Carthagine semper tribūtum ipse exigeret.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Cum Accius ... acerbiōra» και από το δεύτερο απόσπασμα το «id senatui ... exigeret».

Μονάδες 20

Γ.1.α. grandi, minor, duriōra : Να τοποθετήσετε τα επίθετα στη σωστή στήλη του πίνακα ανάλογα με το βαθμό στον οποίο βρίσκονται και να συμπληρώσετε τους υπόλοιπους τύπους, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός

(μονάδες 9)

Γ.1.β. Να εντοπίσετε τα τριτόκλιτα ουσιαστικά του αποσπάσματος α' και να γράψετε την ίδια πτώση του αντίθετου αριθμού:

Ουσιαστικό γ' κλίσης	Ίδια πτώση στον αντίθετο αριθμό

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. conferre: Να αντικαταστήσετε χρονικά το ρήμα στο α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής στην ενεργητική φωνή.

Ενεστώτας	
Παρατατικός	
Μέλλοντας	
Παρακείμενος	
Υπερσυντέλικος	
Συντελεσμένος Μέλλοντας	

(μονάδες 6)

Γ.2.β. vidēri, desertum esse, curāri : Να συμπληρωθεί ο πίνακας με τους ζητούμενους τύπους στην αντίθετη φωνή. Όπου χρειάζεται, να ληφθεί υπόψη του υποκείμενο. (Οι μετοχές να γραφούν στην ονομαστική πτώση του ενικού αριθμού).

Απαρέμφατο Ενεστώτα	Μετοχή Ενεστώτα	Μετοχή Μέλλοντα

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVII, ΜΑΘΗΜΑ XLVII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Magnus timor exercitum occupāvit ex vocibus Gallōrum ac mercatōrum, qui Germānos ingenti magnitudine corporum et incredibili virtūte esse praedicābant. Alius aliā de causā discedere cupiēbat. Nonnulli pudōre adducti remanēbant. Hi neque vultum fingere neque lacrimas tenēre poterant; abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut cum familiaribus suis commūne periculum miserabantur.

β) Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extrahit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Magnus timor exercitum ... neque lacrimas tenēre poterant;» και «Etsi super vestem ... quin calva esse nolis.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Magnus timor, ingenti magnitudine, commūne periculum, aliis sermonibus: να γράψετε τις παραπάνω συνεκφορές στην ίδια πτώση, στον άλλον αριθμό.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Magnus, ingenti: να γράψετε τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό (μονάδες 4). Του επιθέτου magnus να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς (μονάδες 3).

(Μονάδες 7)

(Μονάδες 15)

Γ.2.α. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
occupavit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
praedicabant: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
discedere: απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα		
abdi: ονομαστική πληθυντικού, αρσενικού γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου		
deprehendit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
mallet: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού		
respondisset: γ' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
faciant: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. Να γράψετε τις μετοχές (στην ονομαστική) και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων του αποθετικού ρήματος *querebantur* (να ληφθεί υπόψη το γένος και ο αριθμός του υποκειμένου, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

(Μονάδες 15)

ΜΑΘΗΜΑ XXXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXIX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Tum Scipio, cum se ipsum captum venisse eos existimasset, praesidium domesticorum in tecto conlocavit. Quod ut praedōnes animadvertērunt, abiectis armis ianuae appropinquavērunt et clarā voce Scipiōni nuntiavērunt (incredibile audītu!) virtūtem eius admirātum se venisse. Haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit.

β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα: «Tum Scipio, cum se ipsum ... admirātum se venisse.» και «Sapientem nec paupertas ... fieri optimum posset.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο απόσπασμα «Quod ut praedōnes ... eosque intromitti iussit.» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση και γένος στον άλλον αριθμό.

(Μονάδες 6)

Γ.1.β. praesidium, praedōnes, ianuae, virtūtem, fores, paupertas, res, ebore, simulacra: αφού μεταφέρετε τα παραπάνω ουσιαστικά στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό (0,5 μονάδα), να τα κατατάξετε στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν (0,5 μονάδα).

Α΄ κλίση	Β΄ κλίση	Γ΄ κλίση	Δ΄ κλίση	Ε΄ κλίση

--	--	--	--	--

(Μονάδες 9)

(Μονάδες 15)

Γ.2.α. Να εντοπίσετε τους ρηματικούς τύπους του αποσπάσματος «haec postquam domestici Scipiōni rettulērunt, is fores reserāri eosque intromitti iussit» και να τους μεταφέρετε στο β' ενικό της προστακτικής ενεστώτα στη φωνή που βρίσκονται (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος).

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. Utitur: να γράψετε τη γενική, δοτική και αιτιατική του γερουνδίου και τα απαρέμφατα όλων των χρόνων του ρήματος (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

(Μονάδες 15)

ΜΑΘΗΜΑ XLIII, ΜΑΘΗΜΑ XLVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Non tibi ingredienti fines patriae ira cecidit? Quamvis infesto et mināci animo perveneras, cur, cum in conspectu Rōma fuit, tibi non succurrit: «intra illa moenia domus ac penātes mei sunt, mater coniunx līberique»? Ergo ego nisi peperissem, Rōma non oppugnarētur; nisi filium habērem, lībera in līberā patriā mortua essem. Ego nihil iam pati possum nec diu miserrima futūra sum: at contra hos, si pergis, aut immatūra mors aut longa servitus manet.

β) Ea cerva quodam die fūgit et perisse credita est. Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertōrius eum iussit tacēre; praeterea praecēpit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amīcis futūrus esset. Postridie eius diēi Sertōrius, admissis amīcis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «intra illa moenia ... manet» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Cum aliquis ... reverti».

Μονάδες 20

Γ.1.α. mināci animo, līberā patriā, longa servitus: Να γράψετε τις συνεκφορές στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού, αφού πρώτα μεταφέρετε το επίθετο στο συγκριτικό βαθμό.

(μονάδες 6)

Γ.1.β. Αφού εντοπίσετε τις αντωνυμίες του πρώτου αποσπάσματος (0,5 μον. ο κάθε τύπος), να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (1 μον. ο κάθε τύπος). (Προσοχή: Δύο τύποι αναφέρονται 2 φορές, αρκεί μια αναφορά).

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Αφού εντοπίσετε τους τύπους της υποτακτικής του δεύτερου αποσπάσματος (0,5 μον. ο κάθε τύπος), να τους μεταφέρετε στο αντίστοιχο πρόσωπο του άλλου αριθμού της οριστικής στο χρόνο που βρίσκεται ο κάθε τύπος (1 μον. ο κάθε τύπος).

Υποτακτική	Οριστική

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους. Όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενο.

ingredienti: β' ενικό οριστικής Ενεστώτα

fuit: γ' πληθυντικό υποτακτικής Υπερσυντελικού

reperissem: αιτιατική σουπίνο

pati: μετοχή Παρακειμένου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

manet: γ' ενικό προστακτικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

credita est: απαρέμφατο Συντελεσμένου Μέλλοντα

emitteret: α' πληθυντικό οριστικής Μέλλοντα στην ίδια φωνή

reverti: γ' ενικό οριστικής Παρακειμένου (να γραφούν και οι δύο τύποι)

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XL, ΜΑΘΗΜΑ XLVIII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse.

β) Si quid durius ei videbātur, quod imperandum militibus esset, a cervā sese monitum esse praedicābat. Ea cerva quodam die fūgit et perisse credita est. Cum aliquis Sertōrio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertōrius eum iussit tacēre; praeterea praecēpit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amīcis futūrus esset. Postridie eius diēi Sertōrius, admissis amīcis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti. Cum cerva, emissa a servo, in cubiculum Sertōrii introrupisset, admiratio magna orta est.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα β'.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

mihi: ο ίδιος τύπος της αντωνυμίας (πτώση και πρόσωπο) στον άλλο αριθμό.

senex: η αφαιρετική ενικού στον συγκριτικό βαθμό.

corpore: η αιτιατική πληθυντικού.

durius: η ίδια πτώση και γένος στον υπερθετικό βαθμό του ίδιου αριθμού.

aliquis: η γενική ενικού.

postero: η αιτιατική ενικού στο ίδιο γένος στον υπερθετικό βαθμό (2 τύποι).

Μονάδες 7

Γ.1.β. Στην περίοδο λόγου του α' αποσπάσματος ««Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στην ονομαστική ενικού (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος), συμπληρώνοντας τον ακόλουθο πίνακα:

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ Γ' ΚΛΙΣΗΣ	ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΕΝΙΚΟΥ
1.	

2.	
3.	
4.	

Μονάδες 8

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο χωρίο «Si quid durius ei videbātur ... eum iussit tacēre» του β' αποσπάσματος να εντοπίσετε τα ρήματα β' συζυγίας (συμπεριλαμβανομένων απαρεμφάτων ή μετοχών) και να τα μεταφέρετε, στον πίνακα που ακολουθεί, στο γ' ενικό πρόσωπο υποτακτικής παρακειμένου, διατηρώντας τη φωνή στην οποία βρίσκονται οι ρηματικοί τύποι. Στην απάντησή σας να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος):

ΡΗΜΑ/ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟ/ΜΕΤΟΧΗ Β' ΣΥΖΥΓΙΑΣ	Γ' ΕΝΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΥ
1.	
2.	
3.	
4.	

Μονάδες 8

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

minitēris: το απαρέμφατο μέλλοντα.

perisse: η γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα.

reverti: το γ' ενικό οριστικής παρατατικού και μέλλοντα.

introrupisset: η αφαιρετική πτώση του σουπίνου.

orta est: η ονομαστική ενικού της μετοχής ενεστώτα και μέλλοντα.

Μονάδες 7

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXVII -ΜΑΘΗΜΑ XL

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cum Accius ex urbe Rōmā Tarentum venisset, ubi Pacuvius grandi iam aetāte recesserat, devertit ad eum. Accius, qui multo minor natu erat, tragoediam suam, cui «Atreus» nomen est, ei desideranti lēgit. Tum Pacuvius dixit sonōra quidem esse et grandia quae scripsisset, sed vidēri tamen ea sibi duriōra et acerbiōra

β) Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumstedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα αποσπάσματα: «Cum Accius ... ei desideranti lēgit.» και «Cuius voluntāti... a Mario conservātam esse».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να αναγνωρίσετε την κλίση των ουσιαστικών και επιθέτων του πίνακα (μονάδες 4,5=9*0,5) και να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (και του ίδιου γένους για τα επίθετα) (μονάδες 4,5=9*0,5) .

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ/ΕΠΙΘΕΤΑ	ΚΛΙΣΗ	ΜΕΤΑΦΟΡΑ
grandi		
nomen		
sonōra		
augur		

re		
agmina		
curiam		
senex		
infirmo		

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Να τοποθετήσετε στον πίνακα τα παρακάτω επίθετα και επιρρήματα (μονάδες 3) και στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στους άλλους βαθμούς. (Τα επίθετα στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση) (μονάδες 3: 0,5*6): minor, duriōra, celerrime

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αναγνωρίσετε τον χρόνο των ζητούμενων ρηματικών τύπων (μονάδες 5) και στη συνέχεια να τους μεταφέρετε στο απαρέμφατο Παρακειμένου της φωνής που το καθένα βρίσκεται (μονάδες 5). (Να λάβετε υπόψη σας το υποκείμενο όπου χρειάζεται, καθώς και τους κανόνες των αποθετικών ρημάτων).

Ρηματικοί τύποι	Χρόνος	Απαρέμφατο Παρακειμένου
interrogātus		
dicere		

noluit		
minitans		
instāret		

(Μονάδες 10)

Γ.2.β. sum: να γραφούν τα απαρέμφατα του ρήματος (να ληφθεί υπόψη το Υποκείμενο όπου χρειάζεται) και το α' ενικό υποτακτικής Ενεστώτα και Παρακειμένου.

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XIX, ΜΑΘΗΜΑ XLV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Catilīna a Cicerōne ex urbe expulsus est. Socii eius deprehensi sunt et in carcere strangulāti sunt. Ab Antōnio, altero consule, Catilīna ipse cum exercitu suo, proelio victus, interfectus est. Gaius Sallustius tradit multos etiam milites Rōmānos in eādem cruentissimā pugnā occīsos esse, multos autem graviter vulnerātos esse.

β) Caesar ex captīvis cognoscit quae apud Cicerōnem gerantur quantōque in periculo res sit. Tum cuidam ex equitibus Gallis persuādet ut ad Cicerōnem epistulam deferat. Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Ab Antōnio, altero consule ... vulnerātos esse » και «Tum cuidam ... tragulam mitteret.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να αντιστοιχίσετε τα ουσιαστικά της στήλης Α΄ με τη γραμματική τους αναγνώριση (στήλη Β΄). Δύο αναγνώρισεις δεν αντιστοιχούν σε ουσιαστικό:

Στήλη Α΄	Στήλη Β΄
I. urbe	1. ε΄ κλίση, αρσενικό γένος
II. Socii	2. γ΄ κλίση, αρσενικό γένος
III. carcere	3. α΄ κλίση, θηλυκό γένος
IV. exercitu	4. γ΄ κλίση, θηλυκό γένος
V. pugnā	5. β΄ κλίση, ουδέτερο γένος

VI. consilia	6. γ' κλίση, ουδέτερο γένος
VII. rem	7. δ' κλίση, αρσενικό γένος
	8. β' κλίση, αρσενικό γένος
	9. ε' κλίση, θηλυκό γένος

(Μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους άλλους βαθμούς των επιθέτων και επιρρημάτων που δίνονται.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Multos (το πρώτο του κειμένου α)		
		cruentissimā
graviter		
celeriter		

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. expulsus est, deprehensi sunt, interfectus est, occīsos esse, gerantur, deferat, adliget, abiciat, constituit: να μεταφέρετε τους παραπάνω ρηματικούς τύπους στην άλλη φωνή διατηρώντας το πρόσωπο και την έγκλιση όπου χρειάζεται.

(Μονάδες 9)

Γ.2.β. veritus: να γραφούν οι τύποι που το αποθετικό δανείζεται από την ενεργητική φωνή. (Να λάβετε υπόψη σας το υποκείμενο, όπου χρειάζεται. Το γερούνδιο να γραφεί στη γενική πτώση και το σουπίνο στην αιτιατική.)

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XLI, ΜΑΘΗΜΑ XLVI

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiores Horatii plane ac dilucide cum suis locuti sunt; non Sicanorum aut Pelasgorum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetatis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit.

β) Ut enim leges omnium salūtem singulōrum salūti antepōnunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitāti omnium plus quam unīus alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor commūnis utilitātis, aut commūnis salūtis desertor propter suam utilitātem et salūtem.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tu autem ... sit» και όλο το δεύτερο απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. his, suis, neminem, quae, tibi, alicuius: Να χαρακτηρίσετε το είδος της κάθε αντωνυμίας (0,5 μονάδες ο κάθε τύπος) και στη συνέχεια να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (1 μονάδα ο κάθε τύπος).

Αντωνυμίες	Είδος	Ίδια πτώση του άλλου αριθμού
his		
suis		
neminem		
quae		
tibi		
alicuius		

(μονάδες 9)

Γ.1.β. antiquiores, bonus, magis: Να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιθέτου ή επιρρήματος. Στην περίπτωση των επιθέτων να διατηρήσετε το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
----------------	--------------------	--------------------

	antiquiores	
bonus		
	magis	

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να εντοπίσετε τον τύπο του γερουνδιακού που υπάρχει στο δεύτερο απόσπασμα και στη συνέχεια να σχηματίσετε τους λοιπούς ονοματικούς τύπους (απαρέμφατα / μετοχές), στην ίδια φωνή. Να ληφθεί υπόψη, όπου είναι απαραίτητο, το υποκείμενο ως προς το γένος, τον αριθμό και την πτώση.

Τύπος Γερουνδιακού	
Μετοχή Παρακειμένου	
Απαρέμφατο Ενεστώτα	
Απαρέμφατο Μέλλοντα	
Απαρέμφατο Παρακειμένου	
Απαρέμφατο Συντ. Μέλλοντα	

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε ό,τι ζητείται για κάθε τύπο (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

locuti sunt: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

coluisse: α' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού στην άλλη φωνή

utebantur: αιτιατική πτώση ενικού αριθμού θηλυκού γένους μετοχής ενεστώτα

scire: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα στην ίδια φωνή

intelligere: γ' ενικό οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή

taces: δοτική γερουνδίου

dicis: β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

sit: απαρέμφατο μέλλοντα (μονολεκτικός τύπος)

anteponunt: αφαιρετική σουπίνο

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XVIII, ΜΑΘΗΜΑ XLVI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Tum Cacus pastor, fretus viribus, boves quosdam in speluncam caudis traxit aversos. Ubi Hercules, e somno excitatus, gregem aspexit et partem abesse sensit, pergīt ad proximam speluncam; sed postquam boum vestigia foras versa vidit, confusus gregem ex loco infesto amovēre coepit. Sed bovum mugitus ex speluncā audītus Herculem convertit. Tum Cacus, vi prohibēre eum conātus, Herculis clavā interficitur.

β) Philosophi mundum censent regi numine deōrum; eum esse putant quasi commūnem urbem et civitātem hominum et deōrum, et unum quemque nostrum eius mundi esse partem; ex quo illud natūrā consequitur, ut commūnem utilitātem nostrae anteponāmus. Ut enim leges omnium salūtem singulōrum salūti antepōnunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitāti omnium plus quam unīus alicuius aut suae.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Tum Cacus ... amovēre coepit.» και «eum esse putant quasi ... quam unīus alicuius aut suae.».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:

boves quosdam: στη δοτική του ενικού αριθμού

proximam speluncam: στη γενική του πληθυντικού αριθμού

commūnem urbem: στην αφαιρετική του ενικού αριθμού

vir bonus: στην κλητική του ενικού αριθμού

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. infesto, communem (το πρώτο του δεύτερου αποσπάσματος): να γραφούν τα παραθετικά των επιθέτων στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό (μονάδες 4). Του επιθέτου proximam να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς (μονάδες 3).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. aspexit, vidit, censent: να γράψετε τα παραπάνω ρήματα σε όλες τις εγκλίσεις του μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 9)

Γ.2.β. interficitur: να γραφεί η γενική και δοτική γερουνδίου και όλα τα απαρέμφατα του ρήματος στη φωνή που βρίσκεται (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI, ΜΑΘΗΜΑ L

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrāte Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplēm; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».

β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu contenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitteretur, magna inter patres conscriptos dissensio erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική την περίοδο λόγου «Supervacaneae, nē dicam ineptae ... corrumpi posse» του α' αποσπάσματος και ολόκληρο το β' απόσπασμα.

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

catillo: η αιτιατική πληθυντικού.

paupertātem: η ονομαστική ενικού.

magnum: η αφαιρετική ενικού του συγκριτικού βαθμού και η γενική πληθυντικού του υπερθετικού βαθμού στο ίδιο γένος που βρίσκεται το επίθετο.

pondus: η ονομαστική πληθυντικού.

ministri: η ονομαστική ενικού.

patres: η γενική πληθυντικού.

nihil: η γενική και αφαιρετική ενικού αριθμού στο ίδιο γένος.

Μονάδες 9

Γ.1.β. Στην περίοδο λόγου του α' αποσπάσματος «Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 6

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο α' απόσπασμα να εντοπίσετε τις μετοχές και να τις μεταφέρετε σε χρόνο μέλλοντα και πτώση ονομαστική πληθυντικού, διατηρώντας το ίδιο γένος που βρίσκεται κάθε μετοχικός τύπος (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 6

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

mirāti sunt: χρονική αντικατάσταση στις μετοχές στην ονομαστική στο ίδιο γένος.

attulissent: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής.

uterētur: η αφαιρετική του σουπίνου.

dixit: το γ' πληθυντικό υποτακτικής παρατατικού στην ίδια φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

corrumpi: το β' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού στη φωνή που βρίσκεται ο τύπος.

posse: το β' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα.

erat: το γ' ενικό προστακτικής μέλλοντα.

Μονάδες 9

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXI, ΜΑΘΗΜΑ XXXI

ΚΕΙΜΕΝΟ

A) Brenno duce Galli, apud Alliam flumen delētis legiōnibus Rōmanōrum, evertērunt urbem Rōmam praeter Capitōlium, pro quo immensam pecuniam accepērunt. Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est:

β) Bello Latīno T. Manlius consul nobili genere natus exercitui Rōmanōrum praefuit. Is cum aliquando castris abīret, edixit ut omnes pugnā abstinērent. Sed paulo post filius eius castra hostium praeterequitāvit et a duce hostium his verbis proelio laccessītus est: «Congrediāmur, ut singulāris proelii eventu cernātur, quanto miles Latīnus Rōmāno virtūte antecellat». Tum adulescens, viribus suis confīsus et cupiditāte pugnandi permōtus, iniussū consulis in certāmen ruit;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο κείμενο το απόσπασμα το «Brenno duce...accepērunt» και όλο το β' κείμενο το «Bello Latīno...certāmen ruit»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο α' απόσπασμα «Brenno duce...est factus» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά γ' κλίσης (0,5 μονάδα ο εντοπισμός της κάθε λέξης) και στη συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (1 μονάδα για κάθε λέξη).

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τον σωστό τύπο για κάθε βαθμό λαμβάνοντας υπόψη το γένος και τον αριθμό σε περίπτωση που πρόκειται για επίθετο (1 μονάδα κάθε τύπος).

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
diu		
aequo		
nobili		

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο β' απόσπασμα «Bello Latīno... certāmen ruit» να εντοπίσετε τους μετοχικούς τύπους (1 μονάδα ο εντοπισμός) και να γράψετε τη μετοχή του μέλλοντα στη γενική του

ενικού, λαμβάνοντας υπόψη το γένος του υποκειμένου των μετοχών (1 μονάδα κάθε τύπος).

Μετοχή	Ζητούμενος τύπος

(μονάδες 6)

Γ.2.β. Να γράψετε για κάθε τύπο ό,τι ζητείται. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

accepērunt: β' ενικό οριστικής Παρατατικού στην άλλη φωνή

divīsam: απαρέμφατο Μέλλοντα ενεργητικής φωνής

absens: γ' ενικό υποτακτικής Υπερσυντελικού

abeuntes: γ' πληθυντικό υποτακτικής Ενεστώτα

edixit: β' ενικό προστακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή

abstinērent: το ίδιο πρόσωπο και στον ίδιο χρόνο στην άλλη φωνή

laccessītus est: α' πληθυντικό στον ίδιο χρόνο στην άλλη φωνή

Congrediāmur: δοτική μετοχής Ενεστώτα στον ενικό αριθμό

ruit: μετοχή Μέλλοντα στην δοτική πτώση

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXII, ΜΑΘΗΜΑ L

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) praesentes fructus neglegāmus, posteritātis gloriae serviāmus; id esse optimum putēmus, quod est rectissimum; sperēmus quae volumus, sed ferāmus quod acciderit; arbitrēmur denique corpus virōrum fortium magnorumque hominum esse mortāle, animi vero motus et virtūtis gloriam sempiternam esse.

β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu cotenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissension erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aequae malam imperii magistrā iudicābat inopiam atque avaritiam.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «praesentes fructus ... virtūtis gloriam sempiternam esse.» και «Cum Servius Sulpicius Galba ... alteri nihil est satis».»

Μονάδες 20

Γ.1.α. fructus, corpus, virorum, hominum, senātu, imperii, magistrā: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν (0,5 μονάδες), αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό (0,5 μονάδες).

<u>1^η κλίση</u>	<u>2^η κλίση</u>	<u>3^η κλίση</u>	<u>4^η κλίση</u>	<u>5^η κλίση</u>

(Μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
		optimum
fortium		
magnorum		
malam		

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. *contenderent, dissensit, iudicabat*: να μεταφέρετε τα παραπάνω ρήματα σε όλες τις εγκλίσεις του μέλλοντα στο ίδιο πρόσωπο, αριθμό και φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 9)

Γ.2.β. *arbitrēmur*: να γράψετε όλα τα απαρέμφατα του ρήματος, τη γενική και αιτιατική του γερουνδίου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVII, ΜΑΘΗΜΑ XLIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

A) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria:

β) Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum. Hoc est quod Tarquinius dixisse ferunt exulantem: «Tum intellexi, quos fīdos amīcos habuissem, quos infīdos, cum iam neutris gratiam referre poteram.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο κείμενο το απόσπασμα «In eum locum duce... pertinērent;» και όλο το β' κείμενο το «Nescio enim...referre poteram».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο α' απόσπασμα «In eum locum ...ipsa victoria» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες (0,5 μονάδα ο εντοπισμός της κάθε λέξης) και στη συνέχεια να δώσετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (0,5 μονάδα για κάθε λέξη). Αντωνυμία που γράφεται/αναφέρεται ακριβώς στον ίδιο τύπο/μορφή δύο φορές, να γραφεί μια φορά.

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. Στις παρακάτω λέξεις να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

locum: ονομαστική πληθυντικού

res: αφαιρετική πληθυντικού

deus: γενική πληθυντικού

casus: αιτιατική στον άλλο αριθμό

misera: ο ίδιος τύπος στον υπερθετικό

inopes: ο ίδιος τύπος στον συγκριτικό βαθμό

neutris: γενική ενικού

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στην περίοδο λόγου του α' αποσπάσματος «Equidem, ut vēnī ... miserius» να εντοπίσετε τα απαρέμφατα (1 μονάδα ο εντοπισμός) και να γράψετε το απαρέμφατο στον μέλλοντα στην ίδια φωνή (1 μονάδα κάθε τύπος). Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Απαρέμφατο	Ζητούμενος τύπος

(μονάδες 10)

Γ.2.β. Να γράψετε για κάθε τύπο ό,τι ζητείται. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

Coluntur: γ' πληθυντικό στην υποτακτική Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

fit: β' πληθυντικό προστακτικής Ενεστώτα

intellegitur: μετοχή Ενεστώτα, πτώση ονομαστική

ferunt: β' ενικό οριστικής Μέλλοντα στην παθητική φωνή

habuissem: γ' πληθυντικό υποτακτικής Παρατατικού στην άλλη φωνή

(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXVII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scīre quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

β) In eum locum res deducta est, ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeāmus. Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius. Omnia sunt misera in bellis civilibus, sed nihil miserius quam ipsa victoria: ea victōres ferociōres impotentioresque reddit, ut, etiamsi natūrā tales non sint, necessitāte esse cogantur. Bellōrum enim civilium exitus tales sunt semper, ut non solum ea fiant, quae velit victor, sed etiam ut victor obsequātur iis, quorum auxilio victoria parta sit.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστεί στη Νέα Ελληνική το δεύτερο απόσπασμα: «In eum locum ... victoria parta sit.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να συμπληρώσετε την κλίση (μονάδες 5=10*0,5)) και το γένος (μονάδες 5=10*0,5) για τα ουσιαστικά του πίνακα.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ	ΚΛΙΣΗ	ΓΕΝΟΣ
vocem		
ancillae		
res		
casus		

concordiam		
bellis		
victōres		
necessitāte		
exitus		
auxilio		

(Μονάδες 10)

Γ.1.β. Αφού αναγνωρίσετε το είδος των αντωνυμιών (μονάδες 2,5), να γράψετε τη δοτική ενικού του ίδιου αριθμού και στο ίδιο γένος (μονάδες 2,5)

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑ	ΕΙΔΟΣ	ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ
Quid (το πρώτο του α)		
qui (deus)		
aliqui		
nihil		
ipsa		

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να μεταφέρετε τα απαρέμφата του αποσπάσματος στο β' ενικό υποτακτικής (5 μονάδες) και προστακτικής ενεστώτα (5 μονάδες): «Equidem, ut vēni ad urbem, non destiti omnia et sentīre et dicere et facere, quae ad concordiam pertinērent; sed tantus furor omnes invaserat, ut pugnāre cuperent, etsi ego clamābam nihil esse bello civīli miserius.»

Απαρέμφата	β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα	β' ενικό προστακτικής ενεστώτα

(Μονάδες 10)

Γ.2.β. ea victōres ferociōres impotentioresque reddit: να μεταφερθούν όλοι οι κλιτοί τύποι της πρότασης στον άλλο αριθμό.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI- ΜΑΘΗΜΑ XLI

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit:

β) Curius et Fabricius, antiquissimi viri, et his antiquiōres Horatii plane ac dilucide cum suis locūti sunt; non Sicanōrum aut Pelasgōrum, qui primi coluisse Italiam dicuntur, sed aetātis suae verbis utebantur. Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquāris, sermōne abhinc multis annis iam obsolēto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequāris, quod vis?

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Die quodam Samnitium ... mirāti sunt.» και «Curius et Fabricius, ... ut consequāris, quod vis?»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Die, quodam, eum, ligneo, pondus, risu, his, sermōne, inepte : να κατατάξετε τις λέξεις στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με το μέρος του λόγου στο οποίο ανήκουν (0,5 μονάδα για το καθένα), αφού πρώτα τις μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (και του ίδιου γένους για τα επίθετα και τις αντωνυμίες) (0,5 μονάδα για το καθένα).

Ουσιαστικά	Επίθετα	Αντωνυμίες

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επιρρήματα στους άλλους δύο βαθμούς.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
	facilius	
plane		
dilucide		

(Μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αναγνωρίσετε την έγκλιση (μονάδες 5) και τον χρόνο (μονάδες 5) των ρημάτων του πίνακα.

Ρήματα	Έγκλιση	Χρόνος
praebuit		
attulissent		
uterētur		
loquāris		
taces		

(Μονάδες 10)

Γ.2.β. vis: να γραφούν τα απαρέμφατα ενεστώτα και παρακειμένου του ρήματος, καθώς και το ίδιο πρόσωπο υποτακτικής ενεστώτα, παρατατικού και παρακειμένου.

(Μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI, ΜΑΘΗΜΑ XLII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrāte Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplēm; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».

β) qui spem Catilīnae mollibus sentiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Nam cum ... locuplēm;» και από το δεύτερο απόσπασμα το «quorum auctoritatem ... fateatur».

Μονάδες 20

Γ.1.α. magnum pondus, ineptae legationis, mollibus sentiis, coniurationemque nascentem:

Να μεταφέρετε τις συνεκφορές στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

(μονάδες 8)

Γ.1.β. multi, crudeliter: Για τον πρώτο τύπο (multi) να γράψετε όλους τους βαθμούς του επιθέτου στον ίδιο αριθμό, γένος και πτώση και του αντίστοιχου επιρρήματος και για τον δεύτερο τύπο (crudeliter) να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος.

Θετικός βαθμός	Συγκριτικός βαθμός	Υπερθετικός βαθμός
multi		
crudeliter		

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. mirāti sunt, vinci, aluērunt: Να γράψετε τις μετοχές στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος. Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Ενεστώτας			
Μέλλοντας			
Παρακείμενος			

(μονάδες 6)

Γ.2.β. contempsit, attulissent, dicam, narrate, corrumpi, factum esse, dicerent, intellego, videat: Να σχηματίσετε τους ίδιους τύπους στην άλλη φωνή.

(μονάδες 9)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXV, ΜΑΘΗΜΑ XLV

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitōte decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habēmus hostem! Itaque cavēte periculum, tutamini patriam. Opibus urbis nolīte confidere. Fiduciam, quae nimia vobis est, deponite. Neminem credideritis patriae consultūrum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementōte rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!»

β) Curat et providet nē, interceptā epistolā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistolam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistolam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrin adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Cum omnes recentem ... nimia vobis est, deponite.» και «Curat et providet ... ut tragulam mitteret.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. diem, hostem, patriae, consilia, amentum, casu, milite: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν (0,5 μονάδες), αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό (0,5 μονάδες).

<u>1^η κλίση</u>	<u>2^η κλίση</u>	<u>3^η κλίση</u>	<u>4^η κλίση</u>	<u>5^η κλίση</u>

(Μονάδες 7)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα, γράφοντας τα επίθετα στους άλλους δύο βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό. Για τον τύπο *celeriter* να γράψετε τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος.

θετικός	συγκριτικός	υπερθετικός
recentem		
nimia		
		extremo
celeriter		

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να αντιστοιχήσετε τους όρους της στήλης Α' με μία από τις 2 απαντήσεις της στήλης Β'.

Στήλη Α'	Στήλη Β'
dixissent	i. γ' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού μέλλοντα ii. γ' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού
decerpam esse	i. απαρέμφατο παθητικού παρακειμένου ii. απαρέμφατο παθητικού συντελεσμένου μέλλοντα
cavete	i. β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού ενεστώτα ii. β' πληθυντικό προστακτικής ενεργητικού μέλλοντα

credideritis	i. β' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού συντελεσμένου μέλλοντα ii. β' πληθυντικό υποτακτικής ενεργητικού παρακειμένου
interceptā	i. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, της μετοχής ενεργητικού μέλλοντα ii. αφαιρετική ενικού, θηλυκού γένους, της μετοχής παθητικού παρακειμένου
cognoscantur	i. γ' πληθυντικό υποτακτικής παθητικού ενεστώτα ii. γ' πληθυντικό οριστικής παθητικού ενεστώτα
constituit	i. γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου ii. γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα

(Μονάδες 7)

Γ.2.β. conspicitur: να γράψετε τις πλάγιες πτώσεις του γερουνδιακού στον ενικό αριθμό του θηλυκού γένους και όλα τα απαρέμφατα στη φωνή που βρίσκεται το ρήμα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 8)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XX, ΜΑΘΗΜΑ XXXIX

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Paulo post rumōre caedis exterritus prorepsit ad solarium proximum et inter vela praetenta foribus se abdidit. Discurrens miles pedes eius animadvertit; eum latentem adgnōvit; extractum imperatōrem eum salutāvit. Hinc ad commilitōnes suos eum adduxit. Ab his in castra delātus est tristis et trepidus, dum obvia turba quasi moritūrum eum miserātur. Postero die Claudius imperātor factus est.

β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Discurrens miles pedes ... imperātor factus est.» και «Sapientem nec paupertas ... fieri optimum posset.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να μεταφερθούν οι ακόλουθες συνεκφορές στους τύπους που ζητούνται:

commilitōnes suos: στην αφαιρετική του ενικού αριθμού

postero die: στη γενική του πληθυντικού αριθμού

eae res: στη δοτική του ενικού αριθμού

eōdem modo: στην αιτιατική του ενικού αριθμού

(Μονάδες 8)

Γ.1.β. tristis, viliores: να γραφούν τα επίθετα στους άλλους βαθμούς, στην ίδια πτώση, γένος και αριθμό (μονάδες 4). Του επιθέτου optimum να γραφεί το επίρρημα και στους τρεις βαθμούς (μονάδες 3).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
praetenta: γερουνδιακό σε αιτιατική πληθυντικού ουδετέρου γένους		
abdedit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
animadvertit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
delatus est: γ' ενικό υποτακτικής παθητικού παρακειμένου		
prohibet: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού ενεστώτα		
putas: β' ενικό υποτακτικής ενεργητικού ενεστώτα		
faciebat: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρατατικού		
fecisset: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού υπερσυντέλικου		

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. explicābit: να γραφούν τα απαρέμφατα όλων των χρόνων και στις δύο φωνές (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIV, ΜΑΘΗΜΑ XXXIX

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Paucis post diēbus cum Ennius ad Nasīcam venisset et eum a ianuā quaereret, exclamāvit Nasīca se domi non esse, etsi domi erat. Tum Ennius indignātus quod Nasīca tam aperte mentiebātur: «Quid?» inquit «Ego non cognosco vocem tuam?» Visne scire quid Nasīca responderit? «Homo es impudens. Ego cum te quaererem, ancillae tuae credidi te domi non esse; tu mihi ipsi non credis?»

β) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperītos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset. Eōdem modo sapiens virtūtem, si licēbit, in divitiis explicābit, si minus, in paupertāte; si poterit, in patriā, si minus, in exilio;

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική από το πρώτο απόσπασμα το «Tum ... credis?» και από το δεύτερο απόσπασμα το «Sapientem ... posset».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε την κλίση στην οποία ανήκει κάθε ουσιαστικό (0,5 μονάδες ο κάθε τύπος) και στη συνέχεια να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού (1 μονάδα ο κάθε τύπος).

	Κλίση (Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄)	Ίδια πτώση του άλλου αριθμού
diēbus		
ianuā		
vocem		
paupertas		
modo		
exilio		

(μονάδες 9)

Γ.1.β. vocem tuam, homo impudens, eōdem modo: Να μεταφέρετε τις συνεκφορές στην γενική πληθυντικού.

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. indignatus, visne, agunt: Να σχηματίσετε τα απαρέμφατα στη φωνή που είναι ο κάθε τύπος. Να λάβετε υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο.

Απαρέμφατο Ενεστώτα	Απαρέμφατο Μέλλοντα	Απαρέμφατο Παρακειμένου	Απαρέμφατο Μέλλοντα Συντελ.

(μονάδες 9)

Γ.2.β. Να σχηματίσετε τους ζητούμενους τύπους, λαμβάνοντας υπόψη το υποκείμενο, όπου χρειάζεται.

erat: περιφραστικός τύπος απαρεμφάτου μέλλοντα

scire: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα

utitur: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού

obtulisses: αφαιρετική του γερουνδίου

fecisset: αιτιατική μετοχής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)

poterit: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI, ΜΑΘΗΜΑ XLII

ΚΕΙΜΕΝΑ

α) Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, nē dicam ineptae, legatiōnis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperāre quam ipsum fieri locuplēm; et mementōte me nec acie vinci nec pecuniā corrumpi posse».

β) qui spem Catilīnae mollibus sentiis aluērunt coniurationemque nascentem non credendo confirmavērunt; quorum auctoritātem secūti multi, non solum improbi verum etiam imperīti, si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in Manliāna castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniuratiōnem esse factam, neminem tam improbum, qui non fateātur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφραστούν στη Νέα Ελληνική τα ακόλουθα αποσπάσματα «Nam cum ad eum ... quam ipsum fieri locuplēm;» και «quorum auctoritātem secūti multi ... qui non fateātur.»

Μονάδες 20

Γ.1.α. pondus, auri, vultum, ministri, spem, sentiis, coniuratiōnem: να κατατάξετε τα ουσιαστικά στον παρακάτω πίνακα ανάλογα με την κλίση στην οποία ανήκουν (0,5 μονάδες), αφού πρώτα τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση στον άλλον αριθμό (0,5 μονάδες).

<u>1^η κλίση</u>	<u>2^η κλίση</u>	<u>3^η κλίση</u>	<u>4^η κλίση</u>	<u>5^η κλίση</u>

(Μονάδες 7)

Γ.1.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

eius: την ίδια πτώση στο ίδιο γένος στον άλλον αριθμό

magnum: την ίδια πτώση, γένος και αριθμό στον συγκριτικό βαθμό

ipsum: την γενική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος

legatiōnis: την ονομαστική του ενικού αριθμού

mollibus: τον συγκριτικό και υπερθετικό βαθμό του επιρρήματος

quorum: την αιτιατική του πληθυντικού αριθμού στο ίδιο γένος

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή ή λανθασμένη τη γραμματική αναγνώριση των λέξεων που ακολουθούν:

	Σ	Λ
contempsit: γ' ενικό οριστικής ενεργητικού παρακειμένου		
missum: ονομαστική ενικού, ουδετέρου γένους της μετοχής του παθητικού παρακειμένου		
malle: απαρέμφατο μέλλοντα		
corrumpi: απαρέμφατο παθητικού ενεστώτα		
credendo: αφαιρετική γερουνδιακού		
confirmaverunt: γ' πληθυντικό οριστικής ενεργητικού συντελεσμένου μέλλοντα		
animadvertissem: α' ενικό υποτακτικής ενεργητικού υπερσυντελικού		
factum esse: απαρέμφατο μέλλοντα		

(Μονάδες 8)

Γ.2.β. *uteretur*: να γράψετε τα απαρέμφατα του ρήματος, την αφαιρετική του σουπίνο και την γενική και δοτική του γερουνδίου (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο, όπου είναι απαραίτητο).

(Μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XL, ΜΑΘΗΜΑ XLVI

ΚΕΙΜΕΝΟ

A) Sulla, occupāta urbe, senātum armātus coegerat ut C. Marius quam celerrime hostis iudicarētur. Cuius voluntāti nemo obviam ire audēbat; solus Quintus Mucius Scaevola augur de hac re interrogātus sententiam dicere noluit. Quin etiam cum Sulla minitans ei instāret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumsedisti; licet mortem minitēris, numquam tamen ego hostem iudicābo Marium. Etsi senex et corpore infirmo sum, semper tamen meminero urbem Rōmam et Italiam a Mario conservātam esse.

β) Ut enim leges omnium salūtem singulōrum salūti antepōnunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitāti omnium plus quam unīus alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor commūnis utilitātis, aut commūnis salūtis desertor propter suam utilitātem et salūtem.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το α' κείμενο και από το β' το απόσπασμα: «Nec magis...salutem».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στο α' απόσπασμα στην περίοδο λόγου «Cuius voluntāti... is Sullae» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και τα αντωνυμικά επίθετα (0,5 μονάδα ο εντοπισμός της κάθε λέξης) και στη συνέχεια να γράψετε την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό (1 μονάδα για κάθε λέξη).

(Μονάδες 9)

Γ.1.β. Στις παρακάτω λέξεις να γράψετε τον τύπο που ζητείται:

augur: την αφαιρετική στον άλλο αριθμό

re: την γενική πληθυντικού

agmina: τη δοτική πληθυντικού

senex: τη δοτική ενικού

corpore: την αιτιατική πληθυντικού

vir: την δοτική πληθυντικού

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο α' κείμενο να εντοπίσετε τις μετοχές στη στήλη α' (1 μονάδα ο εντοπισμός). Στη στήλη β' να γράψετε τον χρόνο της μετοχής (1 μονάδα ο κάθε τύπος) και στη στήλη γ' να

γράψετε το απαρέμφατο του μέλλοντα στην ενεργητική φωνή (1 μονάδα κάθε τύπος). Να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

Μετοχή	Χρόνος	Ζητούμενος τύπος

(μονάδες 9)

Γ.2.β. Να γράψετε για κάθε τύπο ό,τι ζητείται. Όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο:

ire: το β' πληθυντικό στην οριστική του μέλλοντα

audēbat: το γ' πληθυντικό στην υποτακτική του παρακειμένου

poluit: το γ' ενικό στην οριστική του Ενεστώτα

instāret: το α' πληθυντικό στην οριστική του Συντελεσμένου Μέλλοντα στην ίδια φωνή

circumsedisti: το γ' πληθυντικό στην υποτακτική του παρατατικού στην άλλη φωνή

anterōnunt: το β' πληθυντικό στην οριστική του παρακειμένου στην ίδια φωνή

(μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI , ΜΑΘΗΜΑ L

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Manius Curius Dentātus maximā frugalitāte utebātur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legāti ad eum venērunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum prae-buit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt.

β) Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu cotenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissension erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus; solus P. Scipio Aemiliānus cum toto senātu dissensit: «Neutrum» inquit «mihi mitti placet, quia alter nihil habet, alteri nihil est satis». Nam Scipio Aemiliānus aequae malam imperii magistrā iudicābat inopiam atque avaritiam. Quā sententiā graviter et sine ullā malevolentīā dictā Scipio obtinuit, ut neuter in provinciam mitterētur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική όλο το α' απόσπασμα « Manius Curius ... mirāti sunt» και «Cum Servius.. senātu dissensit» από το β' απόσπασμα (6+5 =11 σειρές από σχολικό βιβλίο).

Μονάδες 20

Γ.1.α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για κάθε λέξη:

Die quodam: την γενική πληθυντικού

scamno: την δοτική πληθυντικού

ligneo catillo: την αντίστοιχη πτώση στον άλλο αριθμό

eius: την αιτιατική ουδετέρου στον ίδιο αριθμό

senātu: την γενική πληθυντικού

dissension: την αφαιρετική στον άλλο αριθμό

aliis: την γενική ενικού στο αρσενικό γένος

Neutrum: την αιτιατική πληθυντικού στο θηλυκό γένος

alteri: την γενική πληθυντικού στο ουδέτερο γένος

nihil: την ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος

Quā: την ονομαστική πληθυντικού στο αρσενικό γένος

(μονάδες 11)

Γ.1.β. Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με τους τύπους των παραθετικών στους άλλους δύο βαθμούς, διατηρώντας το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση σε όσα είναι επίθετα:

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
		maximā
	facilius	
malam		
graviter		

(μονάδες 4)

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στο απόσπασμα του α' κειμένου «Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praeibuit» και στο απόσπασμα του β' κειμένου «Cum Servius Sulpicius Galba et Aurēlius Cotta consules in senātu cotenderent uter adversus Viriāthum in Hispaniam mitterētur, magna inter patres conscriptos dissension erat, aliis pro Galbā et aliis pro Cottā dicentibus;» να εντοπίσετε τις μετοχές (μονάδες 0,5 για κάθε μετοχή). Στη συνέχεια να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται στον παρακάτω πίνακα και όπου χρειάζεται να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο (μονάδες 0,5 για κάθε τύπο).

Μετοχή	γ' ενικό υποτακτικής Ενεστώτα στην ίδια φωνή	Γενική γερουνδίου	Απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή που είναι ο τύπος

(μονάδες 8)

Γ.2.β. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α' με τα στοιχεία της στήλης Β'. Δύο στοιχεία από τη στήλη Β' περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α'	ΣΤΗΛΗ Β'
1. posset	α. Μετοχή ενεστώτα, ονομαστική πτώση

2. praebuit	β. γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού
3. mirāti sunt	γ. ονομαστική πληθυντικού
4. consules	δ. γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής
5. solus	ε. α' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού Ενεργητικής φωνής
6. mitti	στ. γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου παθητικής φωνής
7. sine	ζ. ονομαστική ενικού αντωνυμικού επιθέτου
	η. πρόθεση
	θ. απαρέμφατο ενεστώτα παθητικής φωνής

(μονάδες 7)

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXIII, ΜΑΘΗΜΑ XLIV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur; tum se dolōri dabat et paulo post siccis oculis redībat. Scibōniānus arma in Illyrico contra Claudium moverat; fuerat Paetus in partibus eius et, occīso Scribōniāno, Rōmam trahebātur. Erat ascensūrus navem; Arria milites orābat, ut simul imponerētur. Non impetrāvit: conduxit piscatoriam naviculam ingentemque navem secūta est.

β) Haec est tyrannōrum vita, in quā nulla fides, nulla caritas, nulla fiducia benevolentiae stabilis esse potest: tyrannis omnia semper suspecta atque sollicita sunt; nullus locus amicitiae eis est. Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet. Coluntur tamen simulatiōne dumtaxat ad tempus. Quodsi forte, ut fit plerumque, cecidērunt, tum intellegitur, quam fuerint inopes amicōrum.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο «Haec est tyrannōrum ... nullus locus amicitiae eis est».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Bene quiēvit, libenter cibum sumpsit». Deinde, cum lacrimae suae, diu cohibitae, vincerent prorumperentque, egrediebātur» να εντοπιστούν τα επιρρήματα που σχηματίζουν παραθετικά (1 μονάδα ο εντοπισμός) και να γραφούν οι υπόλοιποι βαθμοί τους (1 μονάδα ο κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 9

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

partibus: γενική πληθυντικού αριθμού.

eius: γενική πληθυντικού στο ίδιο γένος που βρίσκεται η αντωνυμία.

navem: γενική πληθυντικού.

nulla fides: δοτική ενικού.

locus: αιτιατική πληθυντικού.

Μονάδες 6

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στην περίοδο λόγου «Nescio enim quis possit diligere eum, quem metuat, aut eum, a quo se metui putet» του β' αποσπάσματος να εντοπίσετε τα ρήματα που βρίσκονται σε έγκλιση υποτακτική και να τα μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο οριστικής παρακειμένου της ίδιας φωνής (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 6

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

quiēvit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα της ίδιας φωνής.

egrediebātur: χρονική αντικατάσταση στις μετοχές.

redībat: η ονομαστική και γενική ενικού της μετοχής ενεστώτα.

secūta est: η γενική ενικού του γερουνδίου.

nescio: το β' ενικό της προστακτικής του ενεστώτα.

cecidērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του μέλλοντα

Μονάδες 9

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXI, ΜΑΘΗΜΑ XLV

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Brenno duce Galli, apud Alliam flumen delētis legiōnibus Rōmanōrum, evertērunt urbem Romam praeter Capitōlium, pro quo immensam pecuniam accepērunt. Tum Camillus, qui diu apud Ardeam in exilio fuerat propter Vēientānam praedam non aequo iure divīsam, absens dictātor est factus; is Gallos iam abeuntes secūtus est: quibus interemptis aurum omne recēpit.

β) Tum cuidam ex equitibus Gallis persuādet ut ad Cicerōnem epistulam deferat. Curat et providet nē, interceptā epistulā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistulam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret. Haec casu ad turrim adhaesit et tertio post die a quodam milite conspicitur et ad Cicerōnem defertur.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο «Quam ob rem ... tragulam mitteret».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Brenno duce Galli, apud Alliam flumen delētis legiōnibus Rōmanōrum, evertērunt urbem Romam praeter Capitōlium, pro quo immensam pecuniam accepērunt» να εντοπίσετε τα ουσιαστικά γ' κλίσης και να τα μεταφέρετε στην αιτιατική πληθυντικού (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα ο κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 8

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους:

exilio: η ονομαστική ενικού.

iure: η αιτιατική ενικού.

cuidam: η γενική πληθυντικού

equitibus: η ονομαστική ενικού.

celeriter: ο υπερθετικός βαθμός.

turrim: η ονομαστική και αφαιρετική ενικού.

Μονάδες 7

Μονάδες 15

Γ.2.α. Στην περίοδο λόγου «Tum cuidam ex equitibus Gallis ...et intra castra abiciat» να εντοπιστούν τα ρήματα β' συζυγίας και να μεταφερθούν στο απαρέμφατο του παρακειμένου ενεργητικής φωνής (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 6

Γ.2.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

accepērunt: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα της ίδιας φωνής.

est factus: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα τόσο στην ίδια φωνή όσο και στην ενεργητική φωνή.

secūtus est: η μετοχή του μέλλοντα στο αρσενικό γένος.

deferat: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του ενεστώτα της ίδιας φωνής.

cognoscantur: το απαρέμφατο παρακειμένου στην ίδια φωνή.

adīre: το γ' πληθυντικό της υποτακτικής ενεστώτα.

veritus: το γ' ενικό οριστικής ενεστώτα.

adhaesit: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα στην ίδια φωνή.

Μονάδες 9

Μονάδες 15

ΜΑΘΗΜΑ XXXIX, ΜΑΘΗΜΑ XLVII

ΚΕΙΜΕΝΟ

α) Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis? Utitur! Non ex ebore tantum Phidias sciēbat facere simulacra; ex aere quoque faciēbat. Si marmor illi obtulisses, si viliōrem materiam, fecisset tale, quale ex illā fieri optimum posset.

β) Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit filiam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική ολόκληρο το απόσπασμα α' και από το απόσπασμα β' το χωρίο «Hac re audītā Augustus ... induxit mentiōnem aetātis».

Μονάδες 20

Γ.1.α. Στην περίοδο λόγου «Sapientem nec paupertas nec dolor prohibet, nec eae res, quae imperitos avertunt et praecipites agunt. Tu illum premi putas malis?» να εντοπίσετε τις αντωνυμίες και να τις μεταφέρετε στην αιτιατική πτώση του άλλου αριθμού (0,5 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα ο κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 6

Γ.1.β. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους ονοματικούς τύπους:

malis: η αιτιατική πληθυντικού.

ebore: η αιτιατική ενικού.

simulacra: η ονομαστική ενικού.

optimum: οι άλλοι βαθμοί του επιθέτου, στο ίδιο γένος, αριθμό και πτώση.

filiam: η δοτική πληθυντικού (και οι 2 τύποι).

ornatrīces: η ονομαστική ενικού.

vestem: η γενική πληθυντικού.

Μονάδες 9

Μονάδες 15

Γ.2.α. Να γραφεί ό,τι ζητείται για τους ακόλουθους τύπους. Για τους περιφραστικούς τύπους να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο.

premi: το γ' ενικό υποτακτικής υπερσυντελικού στην ίδια φωνή.

utitur: η μετοχή του μέλλοντα στη γενική ενικού του θηλυκού γένους.

sciēbat: το β' ενικό προστακτικής ενεστώτα.

fieri: ο ίδιος τύπος στην άλλη φωνή.

mallet: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική ενεστώτα.

obiēcit: το α' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην ίδια φωνή.

dubito: η γενική του γερουνδίου και το απαρέμφατο ενεστώτα της ίδιας φωνής.

nolis: το β' πληθυντικό στην προστακτική του ενεστώτα.

Μονάδες 9

Γ.2.β. Στην περίοδο λόγου «Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces» να εντοπίσετε τα ρήματα (όχι μετοχές ή απαρέμφατα) που βρίσκονται σε χρόνο παρακείμενο και να τα μεταφέρετε στο ίδιο πρόσωπο υποτακτικής παρατατικού, διατηρώντας την ίδια φωνή (1 μονάδα ο εντοπισμός και 1 μονάδα κάθε σωστός τύπος).

Μονάδες 6

Μονάδες 15